

- §16a-miljøgodkendelse
til
Vallegård
Degnebrovejen 1
3740 Svaneke

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; september 2026
Sagsnummer:	25/8277
Udarbejdet af:	Center for Miljø, Plan og Kultur
Sagsbehandler:	Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Vallegård

Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 a, stk. 2 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 30. september 2026.

DATABLAD

Titel:	§ 16 a tilladelse til Vallegård
Tilladelsen omfatter:	Flexproduktion af smågrise og slagtesvin. Produktionsareal: 3.334 m ² svinestalde.
Dato for tilladelse:	30. september 2026
Husdyrbrug:	Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke
Matrikelnummer og ejerlav:	11a Hovedejerlavet Ibsker m.fl.
Ejendomsnummer (BFE):	1351016
CVR-/P-nummer:	40269339/1024418355
CHR-nummer:	99662
Ansøger:	Vallegård I/S ved: John Mikkelsen og Mads Mikkelsen
Ejer:	Mads Mikkelsen
Kontaktoplysninger:	Tlf. nr.: 6174 2730; e-mail: mads_mik@outlook.dk
Konsulent:	Kirsten V. Kyndesen, Øst Danske Landboforening, kvk@ostdansk.dk
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur, Skovløkken 4, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk ; Hjemmeside: www.bornholm.dk

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
1 Resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	7
2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a	7
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion	8
2.3 Vilkår for driften	9
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald	13
2.5 Retsbeskyttelse og revurdering	14
2.6 Offentlighed	14
2.7 Klagevejledning	14
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	16
3.1 Bygninger og faste afstandskrav	16
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	20
4 Husdyrproduktion	24
4.1 Husdyrhold og staldanlæg	24
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	27
5 Ressourceforbrug	29
5.1 Foder og foderopbevaring	29
5.2 Vand	30
5.3 Energi	31
5.4 Diverse hjælpestoffer	32
6 Reststoffer	32
6.1 Spildevand	32
6.2 Affald	33
7 Gener fra husdyrbruget	34
7.1 Lugt	34
Støj og rystelser	36
7.2 Støv	37
7.3 Lys	37

7.4	Fluer og skadedyr.....	38
7.5	Transport.....	38
8	Ammoniaktab og naturpåvirkning	40
8.1	Ammoniakemission og BAT-krav	40
8.2	Påvirkning af naturområder	43
9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	55
10	Egenkontrol og dokumentation	59
11	IE-brug	60
12	Samlet vurdering	61
13	Bilag	62
	Bilagsoversigt:	62
	Bilag 1. Produktionsareal 8 års drift	63
	Bilag 2. Produktionsareal nudrift	64
	Bilag 3. Produktionsareal ansøgt drift	65
	Bilag 3. Beredskabsplan for Vallegård	66
	Bilag 4. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger	68

1 RESUMÉ

Vallegård I/S ved Mads Mikkelsen og John Mikkelsen har ansøgt om miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a til den eksisterende og fremtidige husdyrproduktion på ejendommen Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke.

Den nuværende lovlige drift omfatter produktion af 7.590 slagtesvin (30-115 kg). I juli 2009 blev der meddelt miljøgodkendelse til en udvidelse af produktionen efter den daværende husdyrbruglov. Godkendelsen blev imidlertid ikke udnyttet, og den nuværende lovlige produktion er derfor fastlagt ved anmeldelse om fulde stalde (§ 19 f) fra december 2014.

Ansøgningen er opdelt i to trin. Trin 1 omfatter en miljøgodkendelse af den eksisterende produktion, mens trin 2 omfatter en udvidelse af produktionen. Udvidelsen indebærer etablering af tre nye slagtesvinestalde syd for de eksisterende stalde, en udvidelse af kapaciteten til opbevaring af husdyrgødning samt mulighed for fleksibel produktion med både smågrise og slagtesvin. Flexproduktionen giver mulighed for at indsætte smågrisene i slagtesvinestaldene ved en lavere vægt, når produktionsforholdene tilsiger det.

De tre nye slagtesvinestalde opføres umiddelbart syd for de eksisterende stalde og får hver et produktionsareal på 778 m², svarende til et samlet nyt produktionsareal på 2.334 m². Samtidig nedlægges produktionen i de to ældste stalde, mens de to eksisterende stalde fra henholdsvis 2003 og 2006 fortsat anvendes. En ældre del af det oprindelige produktionsanlæg på i alt 604 m² er taget ud af drift. Det samlede produktionsareal udgør herefter 1.000 m² i trin 1 og 3.334 m² i den fuldt udbyggede produktion (trin 2).

For de nye stalde er der fokus på høj dyrevelfærd i henhold til forventet ny kommende lovgivning på området. Staldene vil bl.a. blive indrettet med et øget areal pr. gris. Gulvene får en høj andel af fast gulv (50-75%) og med linespil for at kunne håndtere en større mængde strøelse i stierne.

Som led i udvidelsen etableres en ny gyllebeholder med en kapacitet på 3.000 m³. Sammen med den eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ udgør den samlede opbevaringskapacitet herefter 5.000 m³ med et samlet overfladeareal på 1.247 m². Derudover etableres en ny kornsilo i tilknytning til den eksisterende kornsilo samt et nyt fyrrum ved en af de eksisterende stalde.

De nye stalde overholder de lovpligtige afstandskrav til nabobeboelser, beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomheder, naboskel og beboelse på ejendommen.

Lugtberegningerne viser, at husdyrbruglovens krav til lugtgener er overholdt. På baggrund af ejendommens beliggenhed, produktionens indretning og de ansøgte driftsforhold vurderes husdyrbruget endvidere ikke at give anledning til væsentlige gener for omgivelserne i form af støj, støv, rystelser, lys, transport eller skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets forbrug af ressourcer, herunder foder, energi og vand, samt håndtering af affald, spildevand og øvrige restprodukter ikke at medføre væsentlige miljøpåvirkninger.

Der er foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra husdyrbruget og af påvirkningen af de omkringliggende naturområder. Beregningerne viser, at den ansøgte produktion overholder husdyrbruglovens beskyttelsesniveau for ammoniakfølsom natur og derfor ikke medfører en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.

Husdyrbrugets ammoniakemission skal samtidig overholde BAT-emissionskravet. Dette sikres ved, at de nye slagtesvinestalde indrettes med mindst 50 % fast gulv med linespil. Herudover etableres teltoverdækning på

både den eksisterende og den nye gyllebeholder. Overdækningen er et tiltag, der reducerer ammoniakemissionen og samtidig er en forudsætning for, at beskyttelsesniveauet for ammoniakdeposition til de omkringliggende naturområder overholdes.

I miljøgodkendelsen er de miljømæssige konsekvenser af den ansøgte produktion vurderet, herunder husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) og påvirkningen af omgivelserne. Der er endvidere fastsat en række vilkår, som sikrer, at husdyrbruget kan etableres og drives uden væsentlige påvirkninger af miljøet eller de omkringliggende arealer.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rasteområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a

Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur har vurderet, at der i henhold til gældende regler kan meddeles miljøgodkendelse til den ansøgte husdyrproduktion på Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke, matr.nr. 11a Hovedejlavet, lbsker m.fl.

Miljøgodkendelsen omfatter en ansøgning i to trin. Trin 1 omfatter en godkendelse af den eksisterende slagtesvineproduktion, mens trin 2 omfatter en udvidelse af produktionen med etablering af tre nye slagtesvinestalde samt en udvidelse af kapaciteten til opbevaring af husdyrgødning. Samtidig er en ældre del af det eksisterende produktionsanlæg taget ud af drift.

Der søges endvidere om fleksibel produktion i slagtesvinestaldene, således at de enkelte staldafsnit kan anvendes til både smågrise og slagtesvin. Herved bliver det muligt at indsætte smågrisene i slagtesvinestaldene ved en lavere vægt, når produktionsforholdene tilsiger det, uden at de miljømæssige rammer for produktionen ændres.

Udvidelsen omfatter opførelse af tre nye slagtesvinestalde umiddelbart syd for de eksisterende stalde. Hver stald får et produktionsareal på 778 m², svarende til et samlet nyt produktionsareal på 2.334 m². Samtidig nedlægges produktionen i de to ældste stalde, mens de to eksisterende stalde fra henholdsvis 2003 og 2006 fortsat anvendes. I alt er 604 m² af det oprindelige produktionsanlæg taget ud af drift. Det samlede produktionsareal udgør herefter 1.000 m² i trin 1 og 3.334 m² i den fuldt udbyggede produktion (trin 2).

Som led i udvidelsen etableres desuden en ny gyllebeholder med en kapacitet på 3.000 m³. Sammen med den eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ vil den samlede opbevaringskapacitet herefter udgøre 5.000 m³. Derudover opføres et nyt fyrrum i tilknytning til en af de eksisterende stalde.

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er husdyrbruget omfattet af husdyrbruglovens regler. Husdyrbruget er desuden et IE-husdyrbrug, idet produktionen overstiger 2.000 stipladser til slagtesvin. Miljøgodkendelsen meddeles derfor efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med tilhørende bilag samt øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. De miljømæssige vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen, fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i afsnit 3-12.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med vilkårene i afsnit 2.3 samt bestemmelserne i den til enhver tid gældende husdyrgødningsbekendtgørelse og øvrig relevant lovgivning, også i de tilfælde hvor disse regler er mere restriktive end vilkårene i denne miljøgodkendelse.

Da den ansøgte produktion medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og der er fastsat vilkår, som sikrer overholdelse af BAT-emissionskravet.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser af både trin 1 og trin 2 i forhold til den nuværende lovlige drift (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for otte år siden (8-årsdrift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

Bornholms Regionskommune har den 22. april 2025 modtaget en ansøgning fra Vallegård I/S ved: John Mikkelsen og Mads Mikkelsen om miljøgodkendelse efter de regler for miljøgodkendelse for produktionen på Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke. Ansøgningen er indgivet i henhold til § 16 a i husdyrbrugloven, og er indsendt gennem det digitale selvbetjeningsystem www.husdyrgodkendelse.dk med ansøgningsskema nr. 215104. Den 22. april 2025 blev ansøgningen visiteret som fuldt oplyst. Ansøgning uden udvidelse er beregnet i scenarioskema nr. 250327. Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen senest den 10. juni 2026 og har afgjort sagen på baggrund af version 4 af ansøgningsskemaet.

Forhold til eksisterende produktion

På Vallegård er der i nudrift produktion af slagtesvin i henhold til anmeldelse om fulde stalde givet i 2014. Anmeldelsen giver mulighed for en årlig produktion på 7.590 slagtesvin (30-115 kg) i 6 eksisterende staldafsnit. Primo 2023 er 2 staldafsnit er taget ud af drift. Produktionen 8 år tilbage (8 årsdrift) har omfattet produktion af slagtesvin i de 6 staldafsnit.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Vallegård I/S ejer og driver udover Vallegård også Tingfogedgård. På denne ejendom er der produktion af slagtegrise.

John Mikkelsen, der er indgår i Vallegård I/S, ejer og driver Klintebygård, Klintebyvejen 4, 3730 Nexø. På denne ejendom er der et sohold med produktion af 30 kg's grise. Grisene herfra sælges til Vallegård I/S.

Vallegård og Tingfogedgård drives som to særskilte produktioner. Grisene til Vallegård indkøbes fra Klintebygård, men kunne indkøbes fra anden smågriseproducent. Afstanden mellem Vallegård og Klintebygård er ca. 3,9 km og afstanden mellem Vallegård og Tingfogedgård er ca. 2,2 km og dermed kan miljøpåvirkningen fra Vallegård adskilles fra Tingfogedgård og Klintebygård.

Et husdyrbrug er forureningsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug, hvis afstanden mellem husdyrbrugene er mere end 100 m, og afstanden mellem husdyrbrugene er lig med eller kortere end 50 pct. af den ukorrigerede geneafstand for lugt til enkelt bolig. Minimumsafstanden for forureningsmæssigt forbundet beregnes i Husdyrgodkendelse.dk til 164 m.

Vallegård er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug. Det er derfor Bornholms Regionskommunes vurdering, at Vallegård vil kunne drives uafhængigt af de andre. Denne tilladelse omfatter derfor alene husdyrbruget på Vallegård.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelses vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Miljø, Plan og Kultur) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til tilsynsmyndigheden inden gennemførelsen. Tilsynsmyndigheden vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldd typer/-systemer, dyretyper

6. Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Slagtesvinestald 3	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv, 50-75% fast gulv	500
Slagtesvinestald 4	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv, 50-75% fast gulv	500
Ny stald 1	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv, 50-75% fast gulv	778
Ny stald 2	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv, 50-75% fast gulv	778
Ny stald 3	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	Delvis fast gulv, 50-75% fast gulv	778

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper, og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder	Flydende	Overdækning	500
Ny gyllebeholder	Flydende	Overdækning	756

2.3.5 Håndtering af husdyrgødning

8. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.

9. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: internt regnskab fra driften, som dokumenterer flytning/udbringning af gylle, skal opbevares sammen med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Teltoverdækning

10. Gyllebeholdere skal i trin 2 være forsynet med fastoverdækning i form af teltoverdækning.
11. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle
12. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
13. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

14. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
15. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Fastoverdækning på fortanke

16. Ejendommens fortanke til gylletankene skal være overdækket med betonlåg.

2.3.7 Affald

17. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
18. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
19. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.8 Oplag af olie

20. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
21. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.
22. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

23. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.9 Lugt - vilkår

24. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
25. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.10 Støj

26. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

2.3.11 Støv

27. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.3.12 Lys

28. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

2.3.13 Skadedyr

29. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrsguiden (www.dpil.dk).
30. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.

31. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.14 Uheld og risici

32. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
33. Der skal foreligge en beredskabsplan for Vallegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
34. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.15 Miljøledelse

35. Der skal indføres miljøledelse på ejendommen efter miljøstyrelsens vejledning "Miljøledelse for husdyrbrug".

2.3.16 Ophør

36. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 30. september 2032), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når byggeriet er afsluttet inden fristens udløb.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 % af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 30. september 2034.

Tilladelser efter § 16 a skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til gældende husdyrbrugslovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 10. juni 2026 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Vallegård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 10. juni til 25. juni 2026 ved annoncering på www.bornholm.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen henvendelser.

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Vallegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk til 1013 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra 17. juli 2026 frem til og med den 28. august 2026 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog 4 skriftlige bemærkninger, som kan ses i bilag 4.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 30. september 2026 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.bornholm.dk

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 28. oktober 2026, dvs. 4 uger fra den 30. september 2026, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen via klageportalen for Nævnenes Hus, inden klagefristen udløber. Yderligere klagevejledning og links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet>. Disse links fører dig til

klageportalen, som du logger på med NemID. Du kan også tilgå klageportalen fra www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevarerklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder) til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3 BELIGGENHED OG LANDSKABELIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes det ansøgte set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

3.1 Bygninger og faste afstandskrav

Beskrivelse

Det eksisterende bygningsanlæg på ejendommen består af stuehus, garage, lagerbygninger, maskin- og foderlade, staldbygninger og gyllebeholder med fortank. Af det oprindelige bygningssæt er den østlige lagerbygning, udleveringsrampe, en del af stald 1 samt hele stald 2 blevet fjernet. Der er opført en ny kornsilo efter anmeldelse. Dvs. at stald 1 og 2 er taget ud af drift. Eksisterende slagtevinestald 3 og 4 fortsætter uændret. Der er monteret ventilatorer i gavle til supplerende af den naturlige ventilation i sommerhalvåret.

De nye stalde ønskes placeret umiddelbart syd for de eksisterende to stalde. Staldene bliver hver på 62,5 x 13 m. De indrettes med naturlig ventilation, svarende til stald 3 og 4.

En ny gyllebeholder med tilhørende fortank opføres øst for den eksisterende beholder.

Herudover ønskes opsat en ny kornsilo, svarende til eksisterende kornsilo samt opført et mindre fyrrum/lager opført ved på den vestlige gavl af eksisterende stald.

Figur 1 Eksisterende og ansøgte bygningsanlæg på Vallegård

Figur 2. Skråfoto Vallegård med omgivelser (Vallegård er placeret i rød firkant). Skråfoto, som indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering – foto fra 24. marts 2025.

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Vallegård er beliggende i landzone og dermed uden for eksisterende byzone og sommerhusområde. Der er ca. 2,66 km m til nærmeste nuværende eller fremtidige byzone, som er Årsdale, og ca. 2,89 km til nærmeste sommerhusområde ved Listed. Til nærmeste samlede bebyggelse, Grisby er der ca. 2,85 km. Til nærmeste nabobeboelse på Sortehølsvejen 2 er der 363 m. Husdyrbruget ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Nærmeste vedtagne kommune- og lokalplan i landzone er ved Brændegårdshaven, Højevejen 4, 3740 Svaneke ca. 1,56 km mod nord.

Grænsen for Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne" ligger ca. 1.055 m syd for Vallegård. Inden for området findes ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ved Aarsdalevej ca. 2,71 km øst for ejendommen.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste ændrede eller nye staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7'

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Byzone ved Aarsdale)	Ca. 2,66 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Kommuneplan 000.R.07 Brændegårdshaven)	Ca. 1,56 km	50 m
Nabobeboelse (Sortehølsvejen 2)	363 m	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)	1.191 m	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (Beskyttet overdrev ved Aarsdalevej)	Ca. 2,71 km	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra ny staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 100 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 5,2 km	50 m
Vandløb og dræn	423 m til vandløb 15 m til dræn	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	57 m	15 m (100 m*)

Offentlig vej og privat fællesvej	284 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>1.000 m	25 m
Beboelse på ejendommen	104 m	15 m
Naboskel	210 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m².

Arealet, hvor de nye stalde placeres, er drænet. Drænen placeret nærmere end 15 m fra de nye stalde, vil i forbindelse med byggeriet blive afskåret og/eller omlagt, så afstandskravet opfyldes.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune konstaterer, at stalde og opbevaringsanlæg til husdyrgødning overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Vallegård er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2020 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Vallegård er beliggende inden for kystnærhedszonen, som går 3 km inde fra kysten. Dette har dog ingen betydning for byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom.

Vallegård ligger uden for arealer, som i kommuneplan 2020 er udpeget som særligt naturområde, interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, kulturmiljøområde, geologisk interesseområde eller til formål knyttet til rekreation og fritid.

Nærmeste beskyttede naturareal er en beskyttet sø placeret på ejendommen ca. 20 m nordvest for det eksisterende staldanlæg. I en afstand op til 1.000 m fra ejendommen er der yderligere 12 små beskyttede søer/vandhuller.

Nogle skovområder vest for Vallegård er udpeget som gammel skovjordbund og er derfor potentiel ammoniakfølsom skov. Det nærmeste område er placeret ca. 537 m fra nærmeste staldbygning. Indenfor 1.000 m er der placeret yderligere 2 skovområder udpeget med gammel skovjordbund og dermed potentielt ammoniakfølsomme skove.

En beskyttet eng og et beskyttet vandløb (Vaseå) er placeret ca. 469 - 499 m vest for Vallegård. Arealet ved engområdet er samtidigt udpeget som lavbundsområde. Et område ca. 420 m mod sydøst er ligeledes udpeget som lavbundsområde. Et beskyttet overdrev er placeret 859 m mod syd. Herudover er der ingen beskyttede naturområder inden for en radius af 1.000 m fra ejendommen.

Anlægget er placeret uden for alle øvrige byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående tabel.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra ny staldbygning	Berøres Vallegård?
Skovbyggelinje (300 m)	200 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	377 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 2,5 km	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	Ca. 5,3 km	Nej
Kirkebyggelinje	140 m	Nej
Vejbyggelinje	500 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	1.055 m	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	57 m	Nej
Lavbundsområder	420 m	Nej
Fredede områder	298 m	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	105 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Vallegård bestod oprindeligt af et firlængede bygningssæt med øvrige produktionsbygninger og stalde placeret mod syd. Af det oprindelige firlængede bygningssæt er en del af den sydlige længe samt hele den østlige længe fjernet. Herudover er en staldlænge bygget på det oprindelige bygningssæt mod syd fjernet og her er der i stedet opført en ny kornsilo (opført efter anmeldelse).

De to eksisterende slagtesvinestalde, der fortsat er i brug, er placeret syd for de øvrige bygninger. De tre nye stalde ønskes opført umiddelbart syd for eksisterende stalde. De nye stalde bliver hver på 67,8 x 13,1 m. De opføres i farver og materialer svarende til de to eksisterende stalde. De nye stalde knyttes til hinanden og til eksisterende stalde med en 3 m bred gang. Der bliver ca. 15 m mellem eksisterende og nye stalde.

En ny gyllebeholder ønskes placeret øst for den eksisterende beholder. Begge beholdere forsynes med telt-overdækning.

En ny kornsilo ønskes opført ved siden af den eksisterende silo. Siloen får samme størrelse og farve som den eksisterende stålsilo.

Et nyt fyrrum ønskes placeret i tilknytning til eksisterende stald.

Der vil blive etableret en afskærmende beplantning omkring staldanlægget.

Figur 3. Vallegård set fra Degnebrovejen i sydvestlig retning. Cowi Gadefoto 28. maj 2024.

Figur 4. Vallegård set fra Degnebrovejen i nordøstlig retning. Cowi Gadefoto 31. maj 2024.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Vallegård er i henhold til Kommuneplan 2020 beliggende i landzone og inden for et område, der er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde.

Ejendommen bestod oprindeligt af et firlænget bygningssæt med produktionsbygninger og stalde placeret mod syd. Siden er en del af den sydlige længe samt hele den østlige længe fjernet. Derudover er en ældre staldlænge syd for det oprindelige bygningssæt nedrevet og erstattet af en kornsilo, som er opført efter anmeldelsesordningen. De to eksisterende slagtesvinestalde, der fortsat er i drift, er placeret syd for den øvrige bebyggelse.

Udvidelsen omfatter opførelse af tre nye slagtesvinestalde umiddelbart syd for de eksisterende stalde. Hver stald får et grundplan på ca. 67,8 × 13,1 meter og opføres i samme materialer og farver som de eksisterende stalde. De nye stalde forbindes indbyrdes og med de eksisterende stalde via en 3 meter bred forbindelsesgang, og der etableres en afstand på ca. 15 meter mellem de eksisterende og de nye stalde. Udvidelsen kommer dermed til at fremstå som en naturlig forlængelse af det eksisterende produktionsanlæg.

Derudover etableres en ny gyllebeholder øst for den eksisterende gyllebeholder. Begge gyllebeholdere forsynes med teltoverdækning. Overdækningen etableres som et miljøtiltag. Der opføres endvidere en ny kornsilo ved siden af den eksisterende silo. Den nye silo får samme størrelse, udformning og farve som den eksisterende stålsilo. Endelig opføres et nyt fyrrum i tilknytning til en af de eksisterende stalde.

Omkring staldanlægget etableres afskærmende beplantning, som medvirker til at begrænse anlæggets visuelle påvirkning af det omgivende landskab.

Bornholms Regionskommune vurderer, at udvidelsen sker i direkte tilknytning til det eksisterende produktionsanlæg, og at de nye bygninger, gyllebeholderen, kornsiloen og fyrrummet indpasses som en samlet bebyggelsesmæssig helhed. Byggeriet vurderes derfor ikke at ændre ejendommens overordnede fremtræden i landskabet væsentligt.

Kommunen vurderer endvidere, at afstandskravene til vandforsyningsanlæg, vandløb, søer, veje og nabo-skel efter husdyrbruglovens § 8 er overholdt.

På den baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området, ligesom projektet ikke vurderes at medføre en væsentlig påvirkning af områdets natur- eller fortidsminder.

.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

Beskrivelse

Staldanlægget på Vallegård anvendes i nudrift til produktion af slagtesvin.

Alle stalde er indrettet med 50-75% fast gulv. To af de oprindelige stalde er taget ud af drift og i nudrift anvendes kun staldene i de fritliggende bygninger. Der er tale om 2 bygninger, hver med 2 sektioner. Staldene er naturligt ventileret.

De nye stalde indrettes med 50-75% gulv og linespil. De bliver ligeledes naturligt ventileret. Den naturlige ventilation bliver i sommermånederne suppleret med gavlventilatorer for at sikre luftskiftet.

Gyllekanalerne med linespil er valgt i de nye stalde, dels så der kan håndteres en vis mængde halm i systemet og dels for at kunne praktisere hyppig gylleudslusning til reduktion af metan. Metan er en drivhusgas 28 gange kraftigere end CO₂.

Der søges om flexgruppe med smågrise og slagtesvin for at have mulighed for at indsætte grisene ved en lavere vægt.

Figur 5 Anlægget på Vallegård med eksisterende og projekteret bygninger

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrullet arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som gange, inventar og foderautomater. Drivgange og udleveringsramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

For Vallegård er der kun fratrullet gangarealer. Inventar og foderkrybber er indregnet i produktionsarealet. Dette er gjort for at sikre fleksibilitet i forbindelse med udskiftning af krybber og inventar.

Staldtegninger og beregning af produktionsarealerne fremgår af bilag 1-3.

Tabel 4a. Staldtype, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift trin 1.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Stald- størrelse* (m ²)	Produktions- areal (m ²)	Produktions- areal andel
Slagtesvinestald 3	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	586	500	85 %
Slagtesvinestald 4	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	586	500	85%
I alt				1.172	1.000	

Tabel 4b. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift trin 2.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Stald- størrelse* (m ²)	Produktions- areal (m ²)	Produktions- areal andel
Slagtesvinestald 3	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	586	500	85 %
Slagtesvinestald 4	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	586	500	85%
Ny stald 1	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	888	778	88%
Ny stald 2	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	888	778	88%
Ny stald 3	50-75 % fast gulv	Flexgruppe: Slagtesvin og smågrise	÷	888	778	88%
I alt				3.836	3.334	

Tabel 4c. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i nudrift og 8 års drift.

Staldafsnit	8 års drift			Tilladt nudrift		
	Staldafsnit, staldtype og dyretype	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Staldafsnit, staldtype, dyretype og teknologi	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)
Slagtesvine-stald 1	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	360	317			
Slagtesvine-stald 2	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	309	271			
Slagtesvine-stald 3	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	586	500	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	586	500
Slagtesvine-stald 4	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	586	500	Slagtesvin, 50-75 % fast gulv	586	500
	I alt	1.841	1.604	I alt	1.172	1.000

**Tal for staldstørrelse er angivet som indsendt i bilag til ansøgning. Disse afviger fra tal i den elektroniske ansøgning, men tallene i bilaget anses for mere præcise. Tallene for produktionsareal, som er det betydende i ansøgningen, er ens i bilaget og i den elektroniske ansøgning.*

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal samt dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Vallegård udleveringsrampe og drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, stalddtype og dyretype.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

På Vallegård er der en eksisterende gyllebeholder med kapacitet til 2.000 m³ og en forbeholder på 37 m³. Fortanken har fast overdækning i form af betonlåg, mens gyllebeholderen har ikke fast overdækning i nudrift, men forsynes med en overdækning i ansøgt drift. Dette sker som et tiltag. I nudrift holdes beholderen dækket med naturligt flydelag. Der føres løbende kontrol (og logbog) med flydelaget i henhold til lovgivningen. Beholderen er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

I ansøgt drift opføres en ny gyllebeholder på 3.000 m³ og en ny fortank på 30 m³. Beholder og fortank overdækkes.

Tabel 5. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Vallegård

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Gyllebeholder	2.000	500	Teltoverdækning
Ny gyllebeholder	3.000	757	Teltoverdækning
I alt	5.000	1.247	

Den samlede opbevaringskapacitet i gyllebeholdere på Vallegård ved udvidelse bliver på 5.000 m³, hvilket ved krav om 9 måneders opbevaringskapacitet giver mulighed for opbevaring af 6.670 m³ gylle. Det svarer til en maksimal årlig produktion på ca. 12.500 slagtesvin.

Der forventes en maksimal årlig produktion på 13.000 slagtesvin i trin 2, svarende til en forventelig gødningsproduktion på ca. 6.890 tons inkl. regnvand og vaskevand i henhold til normtal.

Uden en udvidelse forventes en årlig produktion på ca. 4.800 prod. slagtegrise, svarende til en forventelig gødningsproduktion på ca. 2.540 tons inkl. regnvand og vaskevand i henhold til normtal.

Den samlede kapacitet på bedriften svarer således til ca. 9,4 måneders opbevaring i trin 1 og til knap 9,0 måneders opbevaring i ansøgt drift trin 2. Der er krav om mindst 9 måneders opbevaring for at leve op til husdyrgødningsbekendtgørelsen. Kapaciteten er reelt større end beregnet, idet regnvand i beholderne kan fratrækkes pga. overdækningen. Regnvand i beholderne udgør min. 600 m³. Hermed kan kravet opfyldes.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. Hvis den maksimale gødningsmængde overskrides i forhold til opbevaringskapacitet, vil den afsatte mængde til fx biogas-anlægget Bornholms Bioenergi A/S eller gylleaftaler blive øget.

Der forefindes gyllebeholdere på Vallegård I/S anden ejendom på Thingfogedgård. Kapaciteten i disse beholdere svarer til produktionen på ejendommen. Der kan blive overført gylle mellem de to ejendomme ved behov i forhold til kapacitet og udbringningsarealer.

I nedenstående tabel ses data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen.

Tabel 5. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på bedriften Vallegård.

Produktionsanlæg	Lager	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Vallegård	Gyllebeholder	2.000	Teltoverdækning
Vallegård	Ny gyllebeholder	3.000	Teltoverdækning
I alt		5.000	

BAT husdyrgødning

- Gyllebeholderne får en fast overdækning, der betyder en reduktion ammoniakfordampningen fra beholderen med 50%
- Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel/afhentning af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen i tankene uden fast overdækning, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tankene, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene
- Der føres logbog på teltoverdækning iht. lovgivningen
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn
- Husdyrgødning udbringes i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer at omrøring minimeres samt at flydelag lag sikres/ etablering af teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er regionskommunens vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for opbevaringskapaciteten på Vallegård og sikret, at der kan opbevares op til 9 måneders gødningsproduktion på bedriften.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Foderet opbevares i foderladen. Foderet vil i ansøgt drift blive baseret på korn og tilskudsfoder eller på korn, soja samt vitaminer og mineraler. Alt foder blandes i foderladen.

Der anvendes vådfoder med mulighed for fasefodring.

I nudrift forbruges ca. 1.600 tons foder pr. år. I ansøgt drift forøges forbruget til ca. 2.750 tons foder årligt.

Foderet blandes ud fra foderoptimeringer foretaget af konsulent. Foderplaner/foderstrategi revideres årligt eller efter behov for at sikre at den mest optimale fodring. Der foretages analyser af korn årligt og foderblandinger efter behov. Foderforbruget registreres løbende og opgøres 4 gange årligt i forbindelse med udarbejdelse af effektivitetskontrol. Foderets indhold af råprotein og fosfor følger de gældende normer.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Dermed er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivitetssving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Beskrivelse

I nudrift har ejendommen offentlig vandforsyning. En privat boring på ejendommen vil forsyne produktionen i ansøgt drift.

Hovedparten (ca. 85 %) af vandforbruget går til drikkevand til dyrene, mens den resterende del går til vask af staldanlæg og til overbrusning. Vandforbruget opgøres en gang årligt.

Det årlige vandforbrug ligger på ca. 4.000 m³ i nudrift. I ansøgt drift forventes vandforbruget at blive øget til ca. 7.800 m³ pr. år i ansøgt drift. Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Overbrusning anvendes til køling i varme perioder. Hyppighed og varighed af overbrusningen afpasses løbende til temperaturen. Staldene iblødsættes inden vask foretages med højtryksrensere. Vandforbruget følges løbende med henblik på at identificere eventuelle defekter og forebygge spild.

BAT

Ejendommens vandforbrug går primært til drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er anvendelse højtryksrensning til vask af stalde, og valg af udstyr, der er tilpasset den aktuelle dyretype, placering af drikkenipler er placeret over trug. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for vandforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vandanvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Beskrivelse

Energi anvendes til belysning, foderfremstilling samt til pumpning af gylle og markdrift.

De eksisterende anvendte stalde er med naturlig ventilation. De nye stalde får ligeledes naturlig ventilation. I sommermånederne anvendes en gavlventilator for at sikre ekstra luftskifte i staldene.

I ansøgt drift vil der primært blive anvendt energi til foderfremstilling og udfodring, belysning samt pumpning af gylle.

Det årlige elforbrug ligger på ca. 40.000 kWh. I ansøgt drift forventes elforbruget at blive ca. 65.000 kWh. Det årlige forbrug af dieselolie ligger på ca. 10.000 liter. Forbruget forventes uændret i ansøgt drift. I stalden anvendes olie til varmekanon i forbindelse med udtørring efter vask. Rest til markdrift.

Elforbruget opgøres en gang årligt.

Ventilation udgør normalt den væsentligste post i forhold til forbrugt energi i en traditionel slagtesvinestald. Med naturlig ventilation vil dette forbrug blive yderst begrænset. Der vil være et mindre forbrug af el til ventilation, idet der suppleres med en ventilator i de varmeste perioder til at sikre luftbevægelse.

I den nye stald vil al belysning blive LED.

Der kan blive etableret et gyllekølingsanlæg, hvor der hentes varme fra gyllen til opvarmning af staldene samt forrum/mandskabsfaciliteter og stuehus. Ved brug af gyllekøling kan der opnås en varmeeffekt på ca. 3 gange den forbrugte strømeffekt. I nudrift anvendes varme fra træpille/flisfyr. Hvis der etableres gyllekøling, sker dette som et frivilligt tiltag.

BAT

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er etablering lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer og temperatur styring. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for elforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektiv energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der opbevares olieprodukter på Vallegård.

Til dieselolie forefindes en tank på 1.200 l. Tanken er godkendt og placeret på fast bund uden afløb i lagerlængen.

Rengøringsmidler opbevares i gang mellem staldene. I ansøgt drift vil midlerne blive opbevaret i forbindelse med nyt forrum.

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra dyrlæge. Medicin opbevares ved forrum.

Kommunens bemærkninger og vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskedne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand

Beskrivelse

Der vil blive etableret toilet og bad i det nye produktionsanlæg i forbindelse med et nyt forrum. Spildevandet herfra ledes til septiktank.

I stalden vaskes en sektion efter hvert hold, svarende til ca. én sektion hver 2. uge. Hertil kommer vask af udleveringsrum/faciliteter. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder.

Den årlige spildevandsmængde fra produktionen anslås til ca. 300 m³.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter BOFA's affaldsregulativ. Medicinrester samt olie- og kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA SecAnim Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Dødeligheden blandt slagtesvinene forventes at ligge på ca. 3 % årligt i ansøgt drift.

Afhentningspladsen er placeret i forbindelse med indkørsel til ejendommen. Pladsen er indrettet efter reglerne på området. Pladsen er afskærmet i forhold til offentlig vej.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Vallegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette kapitel beskrives og vurderes de mulige gener som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter i husdyrbrugets omgivelser forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at lugtgenekriteriet er overholdt til byzone, samlet bebyggelse og til nærmeste enkelt boliger.

Beregninger foretaget i ansøgningsskemaet ses i nedenstående tabel.

Tabel 5. Resultat af lugtberegning fra ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Vægtet gennemsnits- afstand	Genekriterie overholdt
Ibskervej 45 	0	NY	344,9	344,9	425,7	Ja
Sortehølsvejen 2 	0	NY	344,9	344,9	415,9	Ja
Brændegårdshaven 	0	NY	678,1	678,1	1618	Ja
Grisby 	0	NY	678,1	678,1	2884,7	Ja
Sommerhusområde Listed 	0	NY	876,7	876,7	2950,7	Ja
Årsdale 	0	NY	876,7	876,7	2703,7	Ja

Nærmeste byzone/fremtidige byzone er Aarsdale. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum 877 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 2.703 m. Lugtgenekravet er dermed opfyldt.

Nærmeste bolig i samlet bebyggelse i landzone som er en ejendom uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, er Grisby. Afstanden fra lugtcentrum til boligen skal være minimum 678 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er 2.884 m.

I den vedtagne kommuneplan er der udpeget et rekreativt område (Brændegårdshaven) nord for Vallegård. Lugtgenekriteriet svarende til samlet bebyggelse og dermed en minimumsafstand på 678 m skal overholdes til dette område. Dette krav er opfyldt, idet den beregnede afstand fra lugtcentrum til Brændegårdshaven er på 1.618 m.

Nærmeste enkelt beboelser, som er ejendomme uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger, er Ibskervej 45 og Sortehølsvejen 2. Lugtgenekravet er opfyldt til begge enkeltbeboelser. Afstanden fra lugtcentrum til den nærmeste enkeltbeboelse skal være minimum 345 m og den beregnede afstand til Ibskervej 45 er ca. 425 m og ca. 416 m til Sortehølsvejen 2. Lugtgenekravet er dermed opfyldt til nærmeste enkelt beboelser.

Der er ikke placeret andre husdyrbrug i nærheden af Vallegård og de nærmeste naboer. Nærmeste husdyrbrug er Naskegård ca. 1 km sydøst for nærmeste enkeltbeboelse til Vallegård. Med mere end 100 m fra dette husdyrbrug til enkeltbeboelserne og der skal derfor ikke indregnes en kumulativ effekt.

Figur 6. Beliggenhed af de nærmeste enkeltboliger, samlet bebyggelse og byzone.

Ansøger oplyser, at svineri i stierne søges elimineret ved optimal styring af ventilationsanlæg og brug af overbrusningsanlæg. Hvis der forekommer svineri i stier med fast gulv, skrubes de rene med henblik på at sikre lavest mulige ammoniak- og lugtemission.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Geneafstanden måles fra et vægtet lugtcentrum på husdyrbruget (typisk centrum af staldanlægget) og til nærmeste punkt hos naboen eller på zonegrænsen.

Som det fremgår af tabel 5 overholder den ansøgte produktion lovens krav til lugtgeneafstande i forhold til de angivne områdetyper. Kommunen vurderer på baggrund af ovenstående, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om staldsystemer, og om at holde god staldhygiejne, samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

Støj og rystelser

Beskrivelse

Vedvarende støj kan i ansøgt forekomme fra foderfremstillingen.

Der er naturlig ventilation i eksisterende stalde og der bliver ligeledes naturlig ventilation i de nye stalde. Dermed bliver der ikke støj fra ventilationsanlæg. I sommerperioden kan der blive anvendt en ventilator for at give luftcirkulation. Der bliver tale om mindre ventilatorer og i begrænset omfang.

Støj fra foderfremstilling vil være begrænsede, idet fremstillingen foregår indendørs.

Periodisk støj kan forekomme ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid. Se yderligere beskrivelse af transport til og fra ejendommen i afsnittet om transporter.

Støj fra produktionsanlægget vil ikke genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste nabo-beboelse er ca. 380 m og afstanden til offentlig vej er ca. 250 m.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Vallegård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra Vallegård foregår via Degnebrovejen, og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil udgøre et væsentligt problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.2 Støv

Beskrivelse

Der vil ikke forekomme væsentlige støvgener fra fremstilling og håndtering af foder, idet foderfremstilling i det hele foregår i et lukket system. Der vil ikke være støvgener fra udfodring, idet der er tale om vådfoder. I ansøgt drift vil foderet ligeledes blive tildelt som vådfoder i den nye stald. Samlet vurderes støvgener i forbindelse med foderfremstilling og udfodring som værende begrænsede.

Der kan forekomme lokale støvgener i forbindelse med halmhåndtering herunder i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Vallegård ved at opbevare halm, råvarer og sækkevarer på fast bund, indendørs og tørt.

Der vil ske en stigning i antallet af transporter i ansøgt drift. Det vil primært dreje sig om transporter af dyr og foder. Transport af dyr og foder vil som udgangspunkt ikke øges proportionelt med besætningsudvidelsen, da der vil blive tale om lidt større læs.

Støv fra staldanlægget vurderes ikke at vil genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste nabobeboelse er ca. 379 m.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling i forbindelse med produktionen. Egentlig risiko for støvgener i forbindelse med produktionen vurderes kun at forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støv kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.3 Lys

Beskrivelse

I ansøgt drift vil der blive opsat udendørs belysning i form af lamper ved nyt forrum og ved udleveringsrum.

I staldene vil der være lys i 8 timer pr. dag. Lysstyring er med til at sikre at lyset kun er tændt i det ønskede tidsrum.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.4 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer reparerer med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Der foretages faste rutiner vedrørende fluebekæmpelse. Der bruges kemisk fluebekæmpelse / rovfluer.

I relation til rottebekæmpelse foretages denne af firmaet Ewers.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.5 Transport

Der er ingen intern transport af dyr på Vallegård. Der er ingen intern transport af foder, idet foderet transporteres i lukket system til de enkelte staldafsnit.

Til- og frakørsel til ejendommen vil udelukkende foregå via privatvejen, som grænser op til Degnebrovejen.

Der er transport til og fra Vallegård i form af bl.a. levering af foder og dyr til ejendommen, afhentning af dyr til slagteri og til destruktion.

Transport vil primært foregå inden for normal arbejdstid, men i høstperioder kan der forekomme hjemkørsel af korn m.v. om aften.

Der vil blive leveret dyr 2 læs grise til ejendommen hver uge. I alt ca. 104 læs pr. år.

Der vil blive afhentet slagtegrise til slagteriet 1-2 gange pr. uge. Transporter fra ejendommen sker med lastbil. Transporterne vil ske i tidsrummet fra kl. 6 til 16. Dette udgør ca. 78 transporter årligt.

Der afhentes døde dyr 2 gange pr. uge, dette udgør 104 transporter årligt, normalt mellem kl. 8 og 16.

Der køres korn og der leveres soja og mineraler til ejendommen. Disse transporter forventes at udgøre i alt ca. 112 læs pr. år fordelt på 100 læs korn og 12 transporter af soja og mineraler.

Halm: 1 transport pr. år.

Øvrige transporter herunder olie og kemikalier: 5 transporter pr. år.

Gylle udbringes i nudrift med gyllevogn. I ansøgt drift vil udbringningen ske med udlægger, hvorfor transporter med gyllevogn i forbindelse med udbringning bortfalder. Flytning af enkelte læs vil kunne forekomme.

Samlet vil antallet af transporter ikke stige i ansøgt drift, idet kørsel i forbindelse med udbringning af gylle bortfalder i ansøgt drift.

Gyllebeholdere forsynes desuden med teltoverdækning i ansøgt drift. Det gøres dels for at reducere ammoniakudledningen og dels for at undgå regnvand i tankene. Med et overfladeareal på ca. 1.750 m² og forventet min. 500 mm regn pr. år, så spares min. 600 m³ regnvand i beholderne. Ved udkørsel med gyllevogn svarer det til ca. 20 læs pr. år.

Opgørelse af transporter på Vallegård kan ses i tabellen herunder.

Tabel 6 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Vallegård.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til ejendommen	104
Dyr fra ejendommen	78
Afhentning af døde dyr til DAKA	104
Foder	112
Halm	1
Transporter med gylle	0
Øvrige	5
Total	404

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra Vallegård, som sker ad Degnebrovejen, og primært inden for normal arbejdstid kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende.

Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Ammoniakemission fra anlægget

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

Overdækning af gyllebeholdere har en effekt på ammoniakemissionen. Dvs. at den faktiske ammoniakemission reelt er ca. 350 kg NH₃-N pr. år lavere end anført i tabellen.

Tabel 7a. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Vallegård før og efter ændringerne trin 2

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	4.667,6	502,4	5.170,0	+ 3.570,1 (nudrift) + 2.724,5 (8-års drift)
Lovlig nudrift	1.400,0	199,9	1.599,9	-
8-års drift	2.245,6	199,9	2.445,5	-

Tabel 7b. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Vallegård før og efter ændringerne trin 1

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	1.400,0	199,9	1.599,9	+ 0,0 (nudrift) - 845,6 (8-års drift)
Lovlig nudrift	1.400,0	199,9	1.599,9	-
8-års drift	2.245,6	199,9	2.445,5	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

Der er tidligere fastsat krav til BAT for produktionen på Vallegård i forbindelse med godkendelsen fra 2009, men kravet er bortfaldet, idet godkendelsen ikke er udnyttet. I ansøgningsskemaet for Vallegård skal BAT for de eksisterende stalde beregnes ud fra emissionsfaktorer for eksisterende stalde uden tidligere fastsat BAT. BAT for den nye stald beregnes ud fra emissionsfaktorer for ny (eller renoveret) stald.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. Krav til gødningslagre er opgjort i tabellen herunder.

Tabel 8. Vejledende BAT-krav ved ansøgt drift trin 2

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT-krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT-krav (kg NH ₃ -N)
Slagtesvinestald 3	Flexgruppe: Slagtesvin og smågri- se, 50-75 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit	500	1,40	700,0
Slagtesvinestald 4	Flexgruppe: Slagtesvin og smågri- se, 50-75 % fast gulv	Eksisterende staldafsnit	500	1,40	700,0
Ny stald 1	Flexgruppe: Slagtesvin og smågri- se, 50-75 % fast gulv	Nyt staldafsnit	778	1,44	1.119,7
Ny stald 2	Flexgruppe: Slagtesvin og smågri- se, 50-75 % fast gulv	Nyt staldafsnit	778	1,44	1.119,7

Ny stald 3	Flexgruppe: Slagtesvin og smågris, 50-75 % fast gulv	Nyt staldafsnit	778	1,44	1.119,7
Gyllebeholder	Flydende gødning	Eksisterende opbevaringsanlæg	500	0,40	200
Ny gyllebeholder	Flydende gødning	Nyt opbevaringsanlæg	757	0,40	303
I alt			3.334 + 1.747		4.759+ 502 = 5.261

BAT-krav beregnet til 5.261 kg NH₃-N pr. år, mens den beregnede faktiske emission på 5.170 kg NH₃-N pr. år. Kravet er således opfyldt med 91 kg NH₃-N pr. år. Kravet opfyldes idet der etableres 50-75% fast gulv i de nye stalde.

I trin 1 er BAT-kravet opfyldt idet der ikke foretages ændringer i staldanlægget.

Kommunens vurdering

Da husdyrbruget har en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal ammoniakemissionen reduceres til et niveau, der svarer til anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

I trin 1, som omfatter den eksisterende produktion, foretages der ingen ændringer af staldanlægget. Husdyrbruget overholder derfor fortsat BAT-emissionskravet for den eksisterende drift.

For den fuldt udbyggede produktion (trin 2) er BAT-emissionskravet beregnet til 5.261 kg NH₃-N pr. år. Den beregnede faktiske ammoniakemission udgør 5.170 kg NH₃-N pr. år. BAT-emissionskravet er dermed overholdt med en margin på 91 kg NH₃-N pr. år.

Overholdelsen af BAT-emissionskravet i trin 2 sikres ved, at de nye slagtesvinestalde indrettes med 50-75 % fast gulv.

For at overholde husdyrbruglovens beskyttelsesniveau for ammoniakdeposition til de omkringliggende ammoniakfølsomme naturområder er det desuden nødvendigt, at både den eksisterende og den nye gyllebeholder forsynes med teltoverdækning. Teltoverdækningerne er således ikke en forudsætning for opfyldelse af BAT-emissionskravet, men de er en forudsætning for, at den ansøgte udvidelse kan gennemføres uden at overskride de gældende beskyttelsesniveauer for natur. Overdækningerne reducerer ammoniakemissionen med ca. 251 kg NH₃-N pr. år og er derfor fastsat som et vilkår i miljøgodkendelsen.

Bornholms Regionskommune vurderer på den baggrund, at den eksisterende produktion (trin 1) samt den ansøgte udvidelse (trin 2) overholder BAT-emissionskravet, og at de fastsatte ammoniakreducerende tiltag samtidig sikrer, at husdyrbruglovens beskyttelsesniveau for ammoniakpåvirkning af de omkringliggende naturområder overholdes.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedrørende indretning af slagtesvinestaldene og overdækning af gylletankene.

[illegible]

0 0 0 1 1 0 1

Tabel 9. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Vallegård. Deposition ved udvidelse. Med stjerne er markeret dem, hvor merdepositionen overstiger 1 kg N/ha/år.

Kategorier	Naturarealer/målepunkter	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Habitatnatur	0,1	0,1	0,1
Kategori 2-natur	Overdrev	0,0	0,0	0,0
	Hede S	0,0	0,0	0,0
	Mose NØ	0,2	0,2	0,1
	Overdrev V	0,2	0,1	0,1
	Overdrev SV	0,2	0,1	0,1
	Overdrev Ø	0,1	0,0	0,0
	Overdrev SV	0,1	0,1	0,0
	Skov gammel skovjordbund N	0,3	0,2	0,1
	Skov gammel skovjordbund NV	0,5	0,3	0,2
	Skov gammel skovjordbund SV	0,7	0,5	0,4
	Skov øst for Vallegård, beregningspunkt 2*	16,2	11,1	9,8
	Skov øst for Vallegård, beregningspunkt 3*	15,2	11,6	10,5
Anden natur	Sø 1*	10,1	3,8	0,0
	Sø 2*	2,9	1,9	1,5
	Sø 3	0,5	0,3	0,2
	Eng V	0,6	0,4	0,3
	Beskyttet vandløb V	0,6	0,4	0,3

Kommunens bemærkninger og vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav

om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Kategori 1-natur

Der er ca. 1,1 km fra Vallegårds eksisterende bygninger til nærmeste Natura 2000-område, som er nr. 186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Depositionen på områdets kategori 1-natur fra Vallegård er beregnet til maksimalt 0,1 kg N/ha/år i totaldeposition. Det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak er 0,2-0,7 N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden. Det fastsatte krav til maksimal deposition på 0,7 N/ha/år er dermed overholdt.

Kategori 2-natur

Kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur er 1 kg N/ha/år. Nærmeste kategori 2-naturareal er et overdrev beliggende ca. 2,7 km øst for Vallegård, hvortil der beregnes en totaldeposition fra Vallegård på 0,0 kg N/ha/år. Idet produktionen på Vallegård således ikke påvirker kategori 2-naturarealer, er det fastsatte krav til maksimal deposition af ammoniak til kategori 2-natur overholdt.

Kategori 3-natur

For kategori 3-naturtyper skal kommunen foretage en konkret vurdering og kan på den baggrund i særlige tilfælde fastsætte vilkår med henblik på opfyldelse af krav om maksimal merdeposition af ammoniak. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Kravet må dog ikke være under en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Nærmeste kategori 3 overdrev, -hede eller -mose er to overdrevsarealer beliggende henholdsvis ca. 890 m og ca. 1 km sydvest for ejendommens bygninger og et areal registreret som mose beliggende ca. 1,1 km nordøst for ejendommens bygninger. De påvirkes alle med en deposition fra den ansøgte produktion på Vallegård på 0,2 kg N/ha/år. Andre overdrev og heder, som er beliggende længere væk fra Vallegård, påvirkes med lavere depositioner.

Der er således ingen overdrev, heder eller moser, som påvirkes med en deposition større end 1 kg N/ha/år.

Der er herudover en række skovområder omkring Vallegård. Flere af disse er registreret som skov med gammel skovjordbund (arealer, hvor der ifølge historiske kort kan have været skov i mere end 200 år). Der er ingen arealer registreret som skov 'tilgroet lysåbent' (skov, som er groet frem af sig selv på et naturareal, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel 'skovjordbund') i området omkring Vallegård. Herudover er der også skovarealer, som ikke er registreret som nogen af disse kategorier.

Der er i husdyrgodkendelse.dk beregnet ammoniakdeposition til de tre nærmeste arealer registreret som skov med gammel skovjordbund. Disse påvirkes med merdeposition på mellem 0,2 og 0,5 kg N/ha/år og totaldepositioner på mellem 0,3 og 0,7 kg N/ha/år. Der er således ingen af disse skovarealer, hvor merdepositionen overstiger 1 kg N/ha/år.

Der er endvidere beregnet ammoniakdeposition til det nærmeste skovareal beliggende umiddelbart øst for Vallegård, som dog ikke er registreret hverken som gammel skovjordbund eller som skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal. Denne skov påvirkes med en merdeposition på op til 11,6 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 10,5 kg N/ha/år i forhold til ansøgt drift og en totaldeposition op til 16,2 kg N/ha/år fra den ansøgte produktion på Vallegård. For dette skovareal overskrider merdepositionen således 1 kg N/ha/år.

Merdepositioner, som ikke overstiger 1 kg N/ha/år, vurderes ikke at medføre en væsentlig påvirkning af naturområdet, mens kommunen ved merdepositioner på mere end 1 kg N/ha/år skal foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes vilkår om en maksimal merdeposition med ammoniak til naturområdet.

Bornholms Regionskommune skal derfor foretage en yderligere vurdering af skoven øst for Vallegård, som modtager mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition. For de øvrige skove, moser, heder og overdrev, som modtager mindre end 1 kg N/ha/år i merdeposition fra Vallegård, vurderes der ikke at være tale om en væsentlig påvirkning, og disse vurderes derfor ikke yderligere.

Generelt om vurdering af påvirkning på kategori 3-natur

Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås i forhold til kategori 3-natur en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser.

Ved fastsættelse af vilkår om den maksimale deposition skal kommunalbestyrelsen anvende kriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 45, stk. 5. Kommunalbestyrelsen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v., jf. stk. 5, nr. 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder. Kommunalbestyrelsen skal i begrundelsen for vilkåret redegøre for naturtypens status i forhold til kriterierne.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 45, stk. 5:

Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af, om der skal stilles krav til den maksimale deposition af ammoniak, inddrage

- 1) det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
- 2) om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
- 3) det pågældende naturområdes naturkvalitet og
- 4) kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Af vejledningen til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kapitel 13¹ fremgår bl.a. følgende:

'Arealer omfattet af en handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats vil primært være kommunale eller andre myndigheders handleplaner eller planlagte indsatser. Desuden kan der være eksempelvis private fonde, der arbejder med naturpleje.' ...

'Kriteriet om høj naturkvalitet er centralt. Kategori 3-natur, der har en høj naturkvalitet er oftest arealer, hvor der er en i forvejen relativ lille ammoniakpåvirkning. Hvis det pågældende areal har en høj naturkvalitet, kan det således tale for, at der stilles krav til den maksimale merdeposition. Omvendt taler en lav naturkvalitet på et areal med kategori 3-natur for, at der ikke stilles krav til den maksimale merdeposition, medmindre der gennem en plejeindsats søges opnået en høj naturkvalitet på arealet, og denne høje naturkvalitet vil afhænge af, at der stilles krav til den maksimale merdeposition.'

Generelt om vurdering af påvirkning på skov

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 2 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesordenen mere end ca. 200 år), eller*

¹ Kan læses på Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøjs hjemmeside her: [13. Generelle principper for godkendelse og tilladelse, §§ 22-41 - Husdyrvejledningen](#)

- *der i skoven er forekomst af naturskovsindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Herudover skal påvirkning på skov vurderes som påvirkning på kategori 3-natur som beskrevet ovenfor.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker i afgørelser om skov generelt, at mange skove i Danmark er mættet med kvælstof og vil blive ustabile/sårbare, hvis kvælstoftilførslen fortsætter eller øges. Desuden forringes biologiske forhold, idet nøjsomhedsarter erstattes af pioner- og konkurrencearter. Høj kvælstofbelastning af skove kan således medføre negative (uønskede) påvirkninger i forhold til dels træernes sundhed og stabilitet, næringsstof-ubalance, øget følsomhed i forhold til frost, skadevoldere og sygdomme samt risiko for reduceret tilvækst og regeneration, dels biodiversitet med færre svampe, tab af mykorrhiza-arter, tilbagegang af lav og fremgang for grønalger, ændret bundvegetation og mikrofauna mv., og dels jordkvalitet med forsurening fra øget nitratudvaskning og lattergas-emission. De konkrete effekter af overskridelser af tålegrænser er vanskelige at måle, da skadevirkningen bl.a. afhænger af jordbundens evne til at neutraliseresyre-virkningen af luftbåren ammoniak og andre forsurende stoffer. Neutrale og næringsrige lerjorde er bedre til at neutralisere syrevirkning end sure og grovkornede sandjorde. Kvælstoffet ophobes i økosystemet, indtil der indtræder en mætning. Et økosystem, der tilføres lidt forhøjede doser over meget lang tid, kan ofte få de samme problemer, som ses ved meget forhøjede tilførsler over kortere tid. Skadevirkningen kan reduceres ved at fjerne biomasse ved skovdrift eller naturpleje. Uændrede forhold i skove over en lang tidshorisont (f.eks. 200 år) forudsætter overensstemmelse mellem til- og fraførsel af næringsstoffer og syrebasebalance i jorden.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker i flere afgørelser, at parametre såsom vegetationens udbredelse, dominerende arter, jordbundsforhold, forhistorie, skov-struktur, drift (herunder fraførsel af næringsstoffer med fældet træ mv.) og hydrologi kan have betydning for fastsættelse af tålegrænseintervallet for skoven.

Vurdering af påvirkning på skov øst for Vallegård

Skoven er et mindre skovareal beliggende øst for Vallegård og omgivet af marker.

Figur 7 Luftfoto, hvor skovareal øst for Vallegård ses.

Skoven er ikke på vejledende kort i Danmarks Miljøportal og Husdyrgodkendelse.dk udpeget som kategori 3-skov – hverken som skov på gammel skovjordbund, naturligt tilgroet lysåbent areal eller naturmæssigt særlig værdifuld skov.

På det ældste matrikelkort fra 1800 er der på den sydlige del af arealet en signatur, som er svær at tyde, men der kan muligvis være tale om signaturen for ellemose eller evt. en anden type mose. Den nordlige del af arealet har ingen signatur og har formodentlig været mark.

På Generalstabens Topografiske kort fra 1880'erne er der signatur for skov på hele arealet. Skovarealet strækker sig lidt længere mod øst end i dag. I den nordlige del af arealet er der signatur for nåleskov bort set fra en smal bræmme i den østlige side, som er markeret som løvskov. I det sydlige hjørne af skovarealet er der også et areal med signatur som nåleskov. Der ses en grøft næsten hele vejen rundt om skoven langs skovbrynet.

På Geodætisk kort fra 1930'erne ses det skovareal, som findes i dag. I den nordlige del af arealet er der signaturer for nåleskov og i den sydlige del af arealet signaturer for løvskov. Arealet er grøftet næsten hele vejen rundt langs skovbrynet.

På 4 cm-kort fra 1970'erne har arealet signatur som skov.

På baggrund af de historiske kort vurderes det, at den sydlige del af arealet tidligere kan have været et moseareal, og den nordlige del har været dyrket mark. Arealet er mellem 1800 og 1880 formodentlig blevet grøftet og tilplantet med nåletræer i den nordlige del, hvor der tidligere var mark, og med løvtræer samt nogle nåletræer på den sydlige del, eller løvtræerne kan være vokset frem af sig selv på den sydlige del, hvor der tidligere var mose.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering på baggrund af historiske kort, at skoven er mindst ca. 150 år gammel, da den er angivet på kort fra 1880'erne. Skoven kan dog ikke med sikkerhed siges at være 200 år gammel, og skoven er da heller ikke udpeget som gammel skovjordbund på kort i Danmarks Miljøportal.

Den sydlige del af skoven har tidligere været mose. Det er uvist, om løvtræer kan være groet frem af sig selv på arealet, men eftersom arealet er blevet grøftet, og der også på 1880-kortet er signatur for granskov i en del af området, vurderes det mere sandsynligt, at også denne del af arealet eller i hvert fald dele af det er blevet tilplantet sammen med den nordlige del. Den sydlige del af skoven ses dog ikke på nogen af kortene at have været dyrket mark.

Det konkluderes, at den nordlige del af arealet hverken lever op til kriterierne for gammel skovjordbund eller skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal, mens den sydlige del heller ikke lever op til kriterierne for gammel skovjordbund og heller ikke med sikkerhed kan siges at leve op til kriterierne for skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal.

Det tredje kriterium handler om, hvorvidt der i skoven er forekomst af naturskovsindikerende eller gammel-skovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.

Bornholms Regionskommune har foretaget en besigtigelse af skoven den 18. september 2025. Skoven er en blandet skov primært med løvtræer men også med forekomst af nåletræer. Skoven virker tør og uden tydelige præg af, at den sydlige del af arealet tilbage i 1800 formodentlig har været mere fugtigt. Der blev registreret følgende arter af træer og buske: almindelig hvidtjørn, engriflet hvidtjørn, bævreasp, granslægten, hassel, kristtorn, stilk-eg, navr, vedbend, brombær, ask, avnbøg og bøg. Herudover blev der registreret følgende plantearter: skov-stilkaks, stor nælde, almindelig mangeløv, dansk arum, stinkende storkenæb, skov-star, feber-nellikerod, violslægten, lund-rapgræs. Af disse arter er kristtorn og dansk arum (= dansk ingefær) på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove. Af begge arterne er der fundet et eller få individer i skoven, og arterne vurderes på baggrund heraf ikke at have en væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. Skoven er heller ikke i Miljøstyrelsens kortlægning af naturmæssigt værdifuld skov (§ 25-skov) på private arealer, som blev foretaget i 2022-2024, blevet registreret som naturmæssigt særlig værdifuld.

Konklusion

Der er tale om en ældre skov, idet skoven ses angivet på kort fra 1880'erne. Det vurderes dog, at den nordlige del af arealet hverken lever op til kriterierne for gammel skovjordbund eller skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal, mens den sydlige del heller ikke lever op til kriterierne for gammel skovjordbund og

heller ikke med sikkerhed kan siges at leve op til kriterierne for skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal. Der er fundet to arter fra listen over naturskovsindikerende og gammelskovsarter, men arterne vurderes ikke at have en væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. Skoven vurderes på baggrund heraf ikke at opfylde nogen af kriterierne for ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur.

Herudover kan tilføjes, at skoven er fredskov, og at den derfor er udpeget som eksisterende natur i Grønt Danmarkskort i den gældende kommuneplan, men skoven er ikke udpeget som en del af en eksisterende eller potentiel økologisk forbindelse i Grønt Danmarkskort, idet den er beliggende isoleret omgivet af dyrkede marker. Skoven er ikke beliggende i et område, som er udpeget som et særligt kulturmiljø, og skoven er endvidere ikke omfattet af en fredning eller en naturplejeindsats.

Anden natur

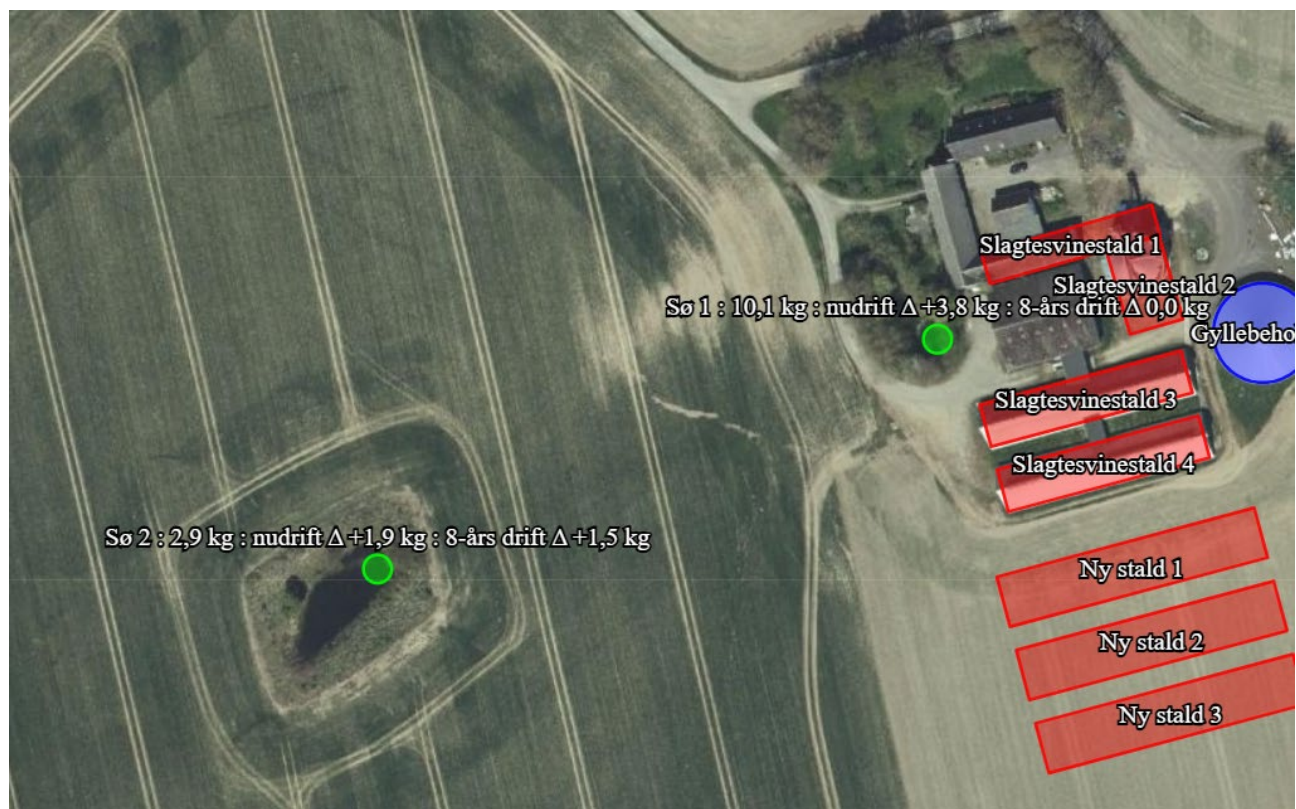
Der er beregnet ammoniakdeposition til tre søer i området omkring Vallegård. Der er to af disse søer, som påvirkes med en merdeposition fra den ansøgte produktion på Vallegård på mere end 1 kg N/ha/år. Der er tale om en sø beliggende umiddelbart vest for Vallegård samt en sø beliggende i marken vest for ejendommen.

Der er endvidere beregnet ammoniakdeposition til en beskyttet eng beliggende ca. 500 m vest for Vallegård. Engen påvirkes ikke med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år.

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak omfatter ikke bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Men i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 kan kommunen ikke godkende en påvirkning, som vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyperne.

Merbidrag på op til 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteten, og der vurderes således ikke at ske nogen væsentlig påvirkning af engen og den ene af søerne. Dog overstiger merdepositionen for to søer 1 kg N/ha/år, hvorfor Bornholms Regionskommune har foretaget en nærmere vurdering af denne påvirkning.

Figur 8 Luftfoto med søer, som påvirkes med mere end 1 kg N/ha/år i merdeposition, omkring Vallegård.

Vurdering af påvirkning på beskyttede søer omkring Vallegård

Sø 1:

Bornholms Regionskommune har besigtiget søen den 18. september 2025. Besigtigelsesdata kan ses i Danmarks Miljøportal [her](#).

Søen er en dam i et haveareal og er omkranset af træer. Bredden er delvis stensat. Der er nedfaldne blade i vandet. Der er vandspejl med liden andemad.

Der er registreret rørgræs, bittersød natskygge, bredbladet dunhammer og liden andemad i søen.

Søen påvirkes i ansøgt drift med 10,1 kg N/ha/år fra produktionen på Vallegård. Merdepositionen i forhold til nudrift og 8-årsdrift er henholdsvis 3,8 og 0,0 kg N/ha/år.

Sø 2:

Bornholms Regionskommune har besigtiget søen den 18. september 2025. Besigtigelsesdata kan ses i Danmarks Miljøportal [her](#).

Der er tale om en dybtliggende sø beliggende i mark. Søen er tilgroet med bl.a. dyndpadderok og bredbladet dunhammer.

Søen påvirkes i ansøgt drift med 2,9 kg N/ha/år fra produktionen på Vallegård. Merdepositionen i forhold til nudrift og 8-årsdrift er henholdsvis 1,9 og 1,5 kg N/ha/år.

Samlet vurdering af søer:

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 2-10 eller 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150)². Naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller. Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, hvorfor der ikke er fastsat tålegrænser for ammoniakdeposition³. De fleste søer er endvidere begrænsede af fosfor og ikke af kvælstof.

Bornholms Regionskommune vurderer ud fra søernes karakter, vegetation og beliggenhed, at der er tale om næringsrige søer, som dermed tilhører typen af søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for.

Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at påvirkningen med atmosfærisk deposition af kvælstof ikke i sig selv vurderes at kunne medføre en væsentlig tilstandsændring af søerne. Der stilles derfor ikke krav om maksimal deposition til søerne.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Vallegård er beliggende ca. 1,1 km fra nærmeste Natura 2000-område N186 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Afstanden til det næst nærmeste Natura 2000-område N185 Gyldenså er ca. 3 km. Som det ses af, er ammoniakpåvirkningen til de nærmeste arealer med kortlagte habitatnaturtyper i Natura 2000-området beregnet til 0,1 kg N/ha/år. Det fastsatte krav til maksimal deposition på 0,7 N/ha/år til kortlagt habitatnatur i Natura 2000-områder er dermed overholdt. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke er andre mulige påvirkninger fra husdyrproduktionen på Vallegård af Natura 2000-områder, idet strømningsveje fra Vallegård ikke fører til Natura 2000-områder. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at udvidelsen ikke medfører nogen væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder og de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at beskytte.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende, bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

² Opdatering af empirisk baserede tålegrænser – Fagligt notat fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024 ([N2024_64.pdf](#))

³ Samme som ovenfor.

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold, at *"Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten."*

Der er inden for 300 m af produktionsanlægget i alt to søer, som potentielt kan være levested for padder. Der er tale om de to søer 'Sø 1' og 'Sø 2', som er gennemgået tidligere i afsnittet 'Anden natur'.

Bornholms Regionskommune har gennemgået registrerede data i de tilgængelige databaser Arter.dk og Naturbasen. Der er ikke nogen registreringer af Bilag IV-arter i de to søer.

Det er i ovenstående afsnit 'Anden natur' vurderet, at ammoniakdepositionen ikke medfører en væsentlig påvirkning af søernes tilstand. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at søernes potentiale som muligt levested for Bilag IV-arter hermed heller ikke påvirkes af den ansøgte miljøgodkendelse.

Skoven øst for Vallegård kan potentielt være levested for flagermus og rasteområde for padder. Skovens potentiale som yngle- og rasteområde for disse arter vurderes ikke at blive påvirket af ammoniakdeposition men kan påvirkes af skovning. Den ansøgte produktion på Vallegård medfører ikke skovning og vurderes hermed ikke at påvirke skoven som muligt yngle- og rastested for Bilag IV-arter.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet, at den ansøgte udvidelse ikke medfører en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter eller fører til ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- og rasteområder for Bilag IV-arter.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer – dvs. til indretning af slagtesvinestaldene og overdækning af gylletankene.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Miljøteknisk redegørelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: Der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder, ved pumpning til gylleudlægger eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der kan anvendes rengøringsmidler og der anvendes desinfektionsmidler i forbindelse med vask af stalde. Der er risiko for punktforurening ved spild.

Mulige uheld med veterinærmedicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemfældigt.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: Forebygges med opsyn og tekniske løsninger med automatisk stop af pumpning samt ved opmærksomhed ved udlægning af gylle. Ved evt. påfyldning af gyllevogn vil der blive anvendt sugekran. Herudover opmærksomhed ved udkørsel.

Gyllebeholderne tilses dagligt.

Ved eventuel udkørsel med gyllen, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud. Gyllen vil blive udlagt med gylleudlægger, hvorfor der ikke sker udkørsel med gylle eller kun i meget begrænset omfang.

Gyllebeholderne er placeret ved interne transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Dieselolie: Olietank står på fast og uigennemtrængeligt gulv i maskinladen.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte midler.

Rengørings og desinfektionsmidler oplagres på fast bund.

Veterinærmedicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen. Evt. medicinrester leveres retur til dyrlæge eller apotek.

Pesticider: Der opbevares ikke pesticider på ejendommen. Markerne drives sammen med Klintebygård og her opbevares pesticiderne efter gældende forskrifter.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletanke, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod beskyttede søer, eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller søer, kan der etableres barrierer med f.eks. bigballe af halm eller jord.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112). Alarmcentralen kontakter relevante medarbejdere i Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

Når gyllen overpumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen. Alle, som arbejder i stalden, ved, hvor afbryder til pumpen er placeret. Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Ved anvendelse af udlægger, hvortil gylle pumpes direkte, vil der ikke ske tilsvinning af veje. Hvis udkørslen foretages med gyllevogn og der sker tilsvinning af vejene, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag.

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gylleudlæggeren eller fra gyllevogn enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballe. Der tages kontakt til kommunens Teknik og Miljøafdeling, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed).

Olie: Ved oliespild fra dieseltank eller maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus. Olietankene er underlagt lovgivning. Tanken står på fast bund, hvor evt. olielækage er synlig. Ved spild fra olietank spredes ligeledes sugende materiale, som opsamles og afleveres på modtagestation.

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Veterinærmedicin: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112. Alarmcentralen tilkalder en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommunes miljøafdeling.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon således at det er muligt at hurtigst at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Alarmanlæg og nødopluk er lovpligtig i stalde med mekanisk ventilation. Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, Vallegård

For Vallegård gælder:

Ventilation: Der er naturligt ventilerede stalde. Ventilationen er således ikke påvirket af strømafbrydelse.

Vand: I nudrift er der vandværksvand og derfor også vand ved strømsvigt. I ansøgt drift vil vand komme fra privatboring og her vil vandpumpen være afhængig af strøm. Der etableres en buffertank for at sikre en jævn vandtilførsel. Ved længere strømsvigt opstartes en nødgenerator.

Foder: Fremstilling og udfodring sker automatisk og er afhængig af strøm. En nødgenerator startes op ved længere strømsvigt.

Udbringning af husdyrgødning

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

- Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol.
- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Gyllen opbevares i gylletanke

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer, derfor at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen.

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder.
- Handlungsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Miljøteknisk redegørelse

Management og egenkontrol

- Forbrug af råvarer opgøres kvartalsmæssigt ifm. udarbejdelse af E-kontrol
- Foderblandinger optimeres mindst én gang årligt af foderkonsulent
- Forbrug af vand og energi følges kvartalsmæssigt og opgøres min. én gang årligt ifm. årsregnskab
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Der er dyrlægebesøg hver måned/ iht. lovgivning på området
- Ejer og medarbejdere deltager i relevante efteruddannelseskurser og erfagrupper
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder/gyllebeholderne overdækkes

- Der er 10 års kontrol på gyllebeholdere
- Gyllepumpning overvåges
- Der er egenkontrolprogram for dyrevelfærd. Programmet følges op ifm. dyrlægebesøg og kontrolleres ifm. Danish kontrol hvert 3. år
- Der gennemføres egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne"
- Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af forholdsregler ifm. uheld

Vallegård er desuden, som leverandør til Danish Crown, omfattet regelsættet "Code of Practice".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Foderoptimeringer og analyser
- Produktionsrapporter
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag/teltoverdækning på gylletank
- 10 års beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder og dyr
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen

overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 IE-BRUG

Miljøteknisk redegørelse

Foranstaltninger ved ophør

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester mv., der kan tiltrække skadedyr. Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til hhv. forbrænding, genbrug eller deponi.

Miljøledelsessystemer

Der blev i februar 2017 offentliggjort BAT-konklusioner for intensivt opdræt af fjerkræ og svin. BAT-konklusionerne indebærer blandt andet, at IE-husdyrbrug skal have etableret og implementeret et miljøledelsessystem i overensstemmelse med BAT-konklusionerne.

Miljøledelsen skal omfatte:

1. formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
2. fastsætte miljømål,
3. udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
4. minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger

De nye stalde indrettes med 50-75% fast gulv, hvilket er det bedste valg i forhold til gulvtype. Herudover bliver gyllekanalerne med linespil, dels så der kan håndteres en vis mængde halm i systemet og dels for at kunne praktisere hyppig gylleudslusning til reduktion af metan. Metan er en drivhusgas 28 gange kraftigere end CO₂. Gyllebeholdere forsynes med teltoverdækning dels for at reducere ammoniakudledningen fra tankene og dels for at undgå regnvand i tankene.

De nye stalde klargøres til gyllekøling, således kan dette anvendes til varmekilde ved behov for varmetilførsel staldene.

Luftrensingsanlæg på den nye stald eller anvendelse af gylleforsuring vil være alternativer til den valgte gyllekøling. Disse løsninger er fravalgt til fordel for en øget mængde fast gulv samt linespil.

Valg af naturlig ventilation og LED belysning er de bedste valg mht. minimering af energiforbrug.

Kommunens vurdering

Det følger af BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ og svin, som blev offentliggjort i februar 2017, at IE-husdyrbrug skal opfylde de gældende BAT-konklusioner. BAT-konklusionerne er bindende og skal lægges til grund ved kommunens fastsættelse af vilkår i miljøgodkendelser og revurderinger.

Bornholms Regionskommune har derfor gennemgået BAT-konklusionerne i forhold til den ansøgte drift og gældende dansk lovgivning.

Et af kravene i BAT-konklusionerne er, at IE-husdyrbrug skal have etableret og implementeret et miljøledelsessystem. Bornholms Regionskommune har derfor fastsat vilkår om, at husdyrbruget skal have et miljøledelsessystem, som mindst omfatter:

- formulering af en miljøpolitik med udgangspunkt i husdyrbrugets miljøforhold,
- fastsættelse af miljømål,
- udarbejdelse af handlingsplaner til opfyldelse af de fastsatte miljømål,
- mindst én gang årligt evaluering af miljøarbejdet samt, om nødvendigt, justering af miljømål og handlingsplaner, og
- mindst én gang årligt gennemgang af miljøledelsessystemet.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget lever op til kravet om anvendelse af den bedst tilgængelige teknik (BAT), jf. vurderingerne i denne miljøgodkendelse. Kommunen vurderer endvidere, at de fastsatte vilkår sikrer, at kravene til miljøledelse efter BAT-konklusionerne kan overholdes.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at der er implementeret miljøledelse på Vallegård.

12 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

13 BILAG

Bilagsoversigt:

1. Produktionsareal 8. års drift
2. Produktionsareal nudrift
3. Produktionsareal ansøgt drift
4. Beredskabsplan for Vallegård
5. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring, og kommunens bemærkninger

Bilag 1. Produktionsareal 8 års drift

Bilag 2. Produktionsareal nudrift

Bilag 3. Produktionsareal ansøgt drift

Bilag 3. Beredskabsplan for Vallegård

Beredskabsplan

Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke

Opdateret 2026
Opdateret 2027
Opdateret 2028

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalier, oliespild - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad er der sket og at det er en gårdbrand • Er der tilskadekomne - hvor mange? • Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget Kontakt Mads 61742730 John 29607680	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, sø eller drikkevandsboring Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.	Ved større udslip af kemikalier og olie RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud • Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.	Vand Hovedstophaner er placeret ved sydøstlige hjørne af maskin- og foderladen. Elektricitet Hovedafbryder er placeret i nordøstlige hjørne af maskin- og foderladen.	Ved strømsvigt vurderes om dyr vil lide under træk fra nødpluk eller varme. Tjek alle stalde og se, om nødplukket er åben. Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning). Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.	RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje Yd almindelig førstehjælp. Førstehjælpsudstyr er placeret ved forrum til stalde. Kontakt lægevagten ved mindre personskade.
Ambulance 112		Kontakt Mads 61742730 John 29607680	Kontakt Mads 61742730 John 29607680	Kontakt Mads 61742730 John 29607680	Kontakt Mads 61742730 John 29607680	Kontakt Mads 61742730 John 29607680
Lægevagt 1813		Forstærk opdæmning/vold, hvis der er risiko for at gylle løber mod sø og vandløb.	Kontakt miljømyndighederne.			
Miljømyndighed 112		Ekstra opdæmning kan evt. foretages med jord, halm- baller ol. afhængig af mængden af gylle.	Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber i dræn, grøft eller vandløb.			
Helle Thers 56922074		Er gyllen løbet til sø skal der laves en opdæmning af vandløbet med en bigballe.	Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden og art.			
Landbocentret 56907800		Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.	Anvend savsmuld eller kattegrus til opsug af mindre spild.			
Dyrilæge LVK 98520044		Oplys om: • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje	Modtag brandvæsen/myndighed og orientér om sted, omfang mv.			
Claus Heisel 21715300						
Elektriker & Ventilation Bornholms Agro 56965149						
Smed/VVS Max VVS 24224221						
Mads John 61742730 29607680						

BEREDSKABSKORT - VEND

Bilag 4. Modtagne høringssvar i 2. offentlighedshøring og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 17. juli til 28. august 2026 modtaget 4 skriftlige henvendelser. Disse er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til de enkelte punkter.

Ansøger har haft høringssvarene til udtalelse og har via sin konsulent indsendt bemærkninger hertil.

Henvendelse 1:

Ejeren af Ibskervej 54, 3740 Svaneke har fremsendt følgende:

"Idet mit hus ligger 1013 m fra Vallegård, er jeg blevet inviteret til at afgive bemærkninger i forhold til ansøgning om udvidelse af produktionsområde med dertil følgende gener for omgivelserne.

Jeg har følgende bemærkninger:

GYLLE.

Jeg er betænkelig ved at læse at der ikke forventes betragtelige lugtgener fra den kommende storfabrik.

Forrige år medens de to nye stalde var i brug og Statsministeren havde været på besøg, havde vi en lang sommer med en ulidelig gyllelugt. Der var godt nok teltdug over gylletanken. Den var bare ikke lukket blev jeg fortalt af de Ukrainere som boede i stuehuset. Først sent på efteråret havde de fået "ham" til at lukke, og så kunne vi være udendørs igen.

Jeg kan læse at beholderne alle bliver overdækket. De to store gyllebeholdere med teltoverdækning, og andre med betonoverdækning. Dog læste jeg lidt kryptisk at der er tanke som ikke er overdækket. Hvilke er det?

Jeg kan forstå at der nogen gange bliver rørt rundt i gyllen, og det kommer til at lugte i omgivelserne. Jeg anmoder om at naboerne bliver adviseret på forhånd, så det er muligt at flygte, i den periode hvor der kommer væsentlige lugtgener.

Jeg kan også læse at der må opbevares gylle i 9 mdr. af året. Hvilke 3 mdr. er der ikke gylle?

Er der uanmeldt kontrol på om overdækningen er lukket? Det har jo været et problem tidligere.

AMMONIAK.

Da jeg allerede nu oplever gylle, ammoniak og flueproblemer som stærkt ubehagelige, ligesom jeg har alvorlige vejtrækningsproblemer af ammoniakken fra det bestående, forudser jeg at mit hus bliver ubeboelig med en forurening som bliver over dobbelt så stor.

Jeg kan se at der er regler for ammoniak i forhold til natur. Da jeg ofte har været nødt til at forlade mit hus, interesserer jeg mig særligt for hvilke regler der er for beskyttelse af mennesker? Det kan jeg ikke se nogen steder.

FLUER OG LUGT FRA STALDENE.

Flueplagen er utålelig. Jeg bruger urimelig megen tid på at klaske fluer. Jeg må sige at alt er optaget. Der er ikke plads til flere. Dels er det uskønt, og dels er jeg bekymret for hvad fluerne medbringer fra staldene til mit køkken og soveværelse. Her er det fluerne der er Herren i Huset. De bestemmer at der ikke kan komme gæster til middag. at al mad kun kommer frem i korte øjeblikke, og bliver altid fulgt af en fluesmækker. Madaffald opbevares ikke i huset, men smides i skraldespanden med det samme, og alligevel er der altid fluer om sommeren.

Jeg kan forstå at der er "naturlig" udluftning fra staldene. Det betyder at fluer og staldlugt sendes direkte ud i miljøet uden rensning. Om sommeren når det er varmt og der kunne være dejligt i haven, sættes der ventilation på, så der bringes ekstra meget af de to elementer ud, og så er nydelsen tilsvarende lav hos beboerne i nærheden. Mit hus er jo et sommerhus.

Udluftningshullerne i staldene formidler indholdet direkte over i Ibs Kirke. Her er dels tale om een af Danmarks smukkeste kirker, og dels en kirke hvor der foregår mange seremonier. Jeg føler det meget lidt gæstfrit når der fejres bryllup og barnedåb, og når der skal tages afsked med en pårørende. Det kan man ikke være bekendt. Ibs kirke er en meget smuk kirke, en stor kulturarv som gerne skulle kunne nydes i de næste mange år, og så bliver den skændet med giftig lugt.

SPILDEVAND M.M.

Jeg undrer mig over at spildevandet ikke skal være tilsluttet kloak systemet. Det kræves der i mit hus som er et sommerhus og bruges af 1 person. Jeg anser forureningen til at være væsentlig voldsommere fra svinefabrikken, end fra et een mands sommerhus.

På gården bliver rengørings og desinfektions midler i staldene skyllet ud sammen med rengøringsvandet i staldene og anbringe i gylletankene. På den måde havner det på marken sammen med gyllen. Det undrer mig. Jeg kan læse at midlerne kræves opbevaret med fast bund indtil det bruges.

Derefter er der fri adgang til miljøet.

Jeg kan forstå at der ikke må være væsentlige lugtgener. Jeg spekulerer på hvilken næse der afgører væsentligheden i lugtgener. Er det næsen på een af kommunens folk, eller er der målbare grænser for væsentlighed, og hvornår bliver det målt?

For at skåne omgivelserne vil jeg foreslå at der bliver plantet skov tæt op ad staldudluftningshullerne og gyllebeholderene i nord østlige retning, således at vinden ikke bringer lugten videre, men den bliver på matriklen, og først føres videre når den når op i en højde som ikke generer, når den føres bort. Evt kan der bygges et meget højt hegn, således at lugten føres højt op, inden den flyver med nord vesten vinden.

Det vurderes ikke at natur eller fortidsminder påvirkes. Dog er det meget tydeligt at den velbesøgte og smukke kirke som er en kulturskat påvirkes.

På min grund er der tilknyttet en servitut som siger at der ikke må bygges højere end kirketårnet. Jeg gør opmærksom på dette, da det formodentlig også gælder for Vallegård.

I tabel 5 på s. 29 savner jeg at kunne se bereninger over lugtgener for mit hus, da det ligger nærmest, når man tager vindretningen i betragtningen. I det hele taget savner jeg at se at vindretningen tages med i beretningerne. (Jeg kan orientere om at den mest almindelig vind kommer fra vest)

Jeg ville ønske at der i beredskabsplanerne er et afsnit om at naboerne skal informeres omgående, hvis der sker en usædvanlig hændelse, således at de kan komme væk.

I det hele taget bør beredskabsplanerne også godkendes. Hvad skal der gøres med besætningen i tilfælde af brand, eller angreb fra fremmede magter.

Så håber jeg bare på et godt gensidigt samarbejde. f.eks vil det være dejligt hvis ejerne og beboerne kommer på besøg til en kop kaffe, som naboer jo gør.

Jeg har ønske om at sælge huset. I den forbindelse tænker jeg om der er mulighed for kompensation når man ligger for tæt på en svinefabrik som først dukkede op uden at jeg vidste det inden jeg købte huset. Det synes klart at det bliver vanskeligt at få det solgt, og hvis det lykkes vil det nok ikke være til samme pris som hvis luften er frisk.

”

Henvendelse 2

Ibs Kirke v./ Ibsker Menighedsråd har fremsendt følgende:

”

Ibsker Menighedsråd har på et møde den 27. august 2026 drøftet jeres henvendelse om §16a-miljøgodkendelse til Vallegård, Degnebrovejen 1, 3740 Svaneke.

Vi har ingen indsigelser til denne miljøgodkendelse, idet vi forudsætter, at alle forholdsregler vil blive taget i brug for at begrænse de lugtgener, som den eksisterende og fremtidige husdyrproduktion vil afstedkomme.

”

Henvendelse 3

Danmarks Naturfrednings Forening Bornholm har fremsendt følgende:

”

Danmarks Naturfredningsforening Bornholm har gennemgået forslaget til miljøgodkendelse af Vallegård. Vi anerkender, at projektet indeholder visse miljøforbedrende tiltag, men vi har en række væsentlige bekymringer vedrørende den planlagte udvidelse i trin 2 fra 1.000 m² til 3.334 m² produktionsareal, især med fokus på en forøget ammoniakdeposition fra husdyrbruget, der vil få meget negative konsekvenser for den lokale natur og det omkringliggende vand- og havmiljø. Bornholm har i forvejen omkring 1 million svin, hvilket har vist sig at være langt over bæreevnen for det kystnære miljø, med iltsvind, fedtemøg og død havbund til følge.

Udvaskning til vandmiljø Kommunens vurdering af vandmiljøet koncentrerer sig i høj grad om afstandskrav og risikoen for gylleudslip. Men den diffuse og langsigtede påvirkning af vandløb og kystvande bør også vurderes. Forslaget viser, at der et beskyttet vandløb (Vaseå) ca. 469 - 499 m vest for Vallegård og endvidere at Vallegård er beliggende inden for kystnærhedszonen og dermed under 3 km fra kysten.

DN Bornholm er meget bekymret over at påvirkningen af havmiljøet slet ikke er vurderet i miljøgodkendelsen. Den samlede ammoniakemission vil mere end tredobles fra 1.599,9 kg til 5.170 kg NH₃-N pr. år ved den ansøgte udvidelse, hvilket markant vil øge udvaskningen af kvælstof til havmiljøet omkring Bornholm. Da der kun er en kvælstofretention på 40-60% i det ansøgte område, kan omkring halvdelen af den udledte ammoniak forventes at ende i Østersøen (se bilag 1). Det vil påvirke et havmiljø, der allerede er stærkt påvirket af landbrugets kvælstof med endnu mere iltvind og dermed forringet biodiversitet til følge.

Vi er i DN er opmærksomme på, at udbringningsarealerne ikke længere indgår som en del af selve miljøgodkendelsen. Men vi mener ikke, at det er tilstrækkeligt blot at konstatere, at udbringningen er reguleret af andre regler, da det ikke er muligt at vurdere den samlede miljøpåvirkning, uden at kende de konkrete udbringningsarealer. Den øgede mængde gødningsproduktion til ca. 6.890 tons årligt vil belaste vandløb, kystvand og havmiljø.

Vi efterlyser en opgørelse af: a) udbringningsarealerne, b) oplande med angivelse af vandløb, c) kort over dræn i udbringningsarealerne, d) eksisterende belastning af kvælstof og fosfor til de berørte vandløb, kystvand og grundvand samt e) forventet øget belastning af kvælstof og fosfor til de berørte vandløb og kystvand ved den forslåede udvidelse. Udover eutrofering ønsker vi også belyst, hvorvidt den ansøgte udvidelse vil 1) øge koncentrationen af sprøjtegifte i grundvandet på udbringningsarealerne samt 2) øge forekomsten af resistente bakterier i området.

Ammoniakdeposition på kategori 3-natur DN er bekymret over den beregnede ammoniakdeposition på de nærliggende naturområder. Vi finder det positivt at Bornholms Regionskommune har foretaget en grundig vurdering af skoven øst for Vallegård, men vi er dog ikke enige i konklusionen. Der konkluderes at der er tale om en ældre skov og at den sydlige del ikke med sikkerhed kan siges at leve op til kriterierne for skov, der er vokset frem af sig selv på et naturareal. Det på trods af at flere kort indikerer, at det er tilfældet. Da skovens naturtype er afgørende for godkendelsens lovlighed, så er vi kritiske overfor om det er tilstrækkeligt grundlag, til at vurdere at skoven ikke er ammoniakfølsom.

Det fremgår af materialet, at merdepositionen på skovarealet øst for Vallegård vil være op mod 11,6 kg N/ha/år i forhold til nudrift og en totaldeposition på op mod 16,2 kg N/ha/år fra den ansøgte produktion på Vallegård. Selvom kommunen vurderer, at skoven ikke lever op til de specifikke kriterier for "ammoniakfølsom skov" i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, vil en så massiv merbelastning uundgåeligt føre til en eutrofiering af området, hvor nøjsomhedsarter fortrænges af kvælstofelskende arter.

Beskyttelse Natura 2000-områder og lokale søer Ejendommen ligger blot 1.055 meter fra Natura 2000-området "Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne". Selvom de beregnede depositioner på 0,1 kg N/ha/år ligger under de nuværende grænseværdier, finder DN, at man ved så store udvidelser bør stille krav om den absolut bedste teknologi for at sikre mod kumulative effekter, der kan skade de sårbare habitatnaturtyper i området.

Tilsvarende bemærker vi, at to beskyttede søer (Sø 1 og Sø 2) vil modtage en merdeposition på henholdsvis 3,8 og 1,9 kg N/ha/år. Selvom disse defineres som næringsrige søer, mener DN ikke, at man bør tillade en yderligere merbelastning, der overstiger 1 kg N/ha/år, da det modvirker målsætningen om at sikre god økologisk tilstand i vores § 3-beskyttede natur.

Teknologi og BAT-krav Vi noterer os, at ansøger har valgt delvist fast gulv (50-75 %) kombineret med linespil som ammoniakreducerende teknologi i de nye stalde. DN mener dog, at kommunen bør overveje, om der i stedet skal stille yderligere krav, da en tredobling af den samlede emission i et område med meget ammoniakfølsom natur kræver en mere ambitiøs teknologisk tilgang end den valgte.

Gylle-håndtering og klima DN finder det positivt, at der etableres teltoverdækning på både eksisterende og nye gyllebeholdere. Det er en nødvendig forudsætning for at nedbringe emissionen. Vi støtter også anvendelsen af linespil til hyppig gylleudslusning, da det reducerer dannelsen af metan, som er en kraftig drivhusgas. Vi opfordrer dog kommunen til at sikre, at der føres streng kontrol med, at beredskabsplanerne for gylleudslip er opdaterede og kendt af alle medarbejdere for at undgå uheld, der kan skade vandmiljøet.

Lavbundsområder og klima Det fremgår af ansøgningen, at der er udpeget flere lavbundsområder ved Vallegård. Vi efterlyser en vurdering af dræn og carbon-flux i disse områder. Kommunen kunne med fordel sætte krav til stop af dræn i disse områder, så de kunne fungere som CO₂-dræn i stedet for som kilde til øget drivhusgas-emission.

Landskabelige forhold og gener fra husdyrbruget Udvidelsen med tre nye stalde på hver 67,8 meter samt nye kornsiloer og gyllebeholdere vil ændre ejendommens fremtræden i det åbne land betydeligt. Vi støtter kravet om afskærmende beplantning omkring det samlede anlæg for at mindske den visuelle påvirkning af landskabet.

Ved en udvidelse af svineproduktionen kan det ikke undgås at øge generne for naboerne i form af lugt, støv, fluer og øget transport (404 læs/år). I en artikel i Information 31/7 s. 4 fremgår det, hvorledes bekymrede borgere på Bornholm, der er nabo til udvidelser af svineproduktion, ønsker at bremse udvidelsen (Information: Nye svinefarme er på vej trods regeringsløftet om et svinestop).

Den grønne trepart og midlertidigt stop for udvidelser Udvidelse af svineproduktion strider efter vores vurdering stik imod den grønne trepartsaftale, der med bred politisk enighed understøtter en kurs, hvor store mængder landbrugsjord tages ud af intensiv drift for at skabe mere skov og styrke biodiversitet, samt begrænse udledningen af kvælstof for at beskytte fjorde og havmiljø. I forbindelse med den grønne trepart vil nye vilkår for kvælstofregulering træde i kraft den 1. januar 2027. Regering har den 20/8 præsenteret at et midlertidigt stop for udvidelser af den konventionelle griseproduktion, indtil nye rammer er fastsat.

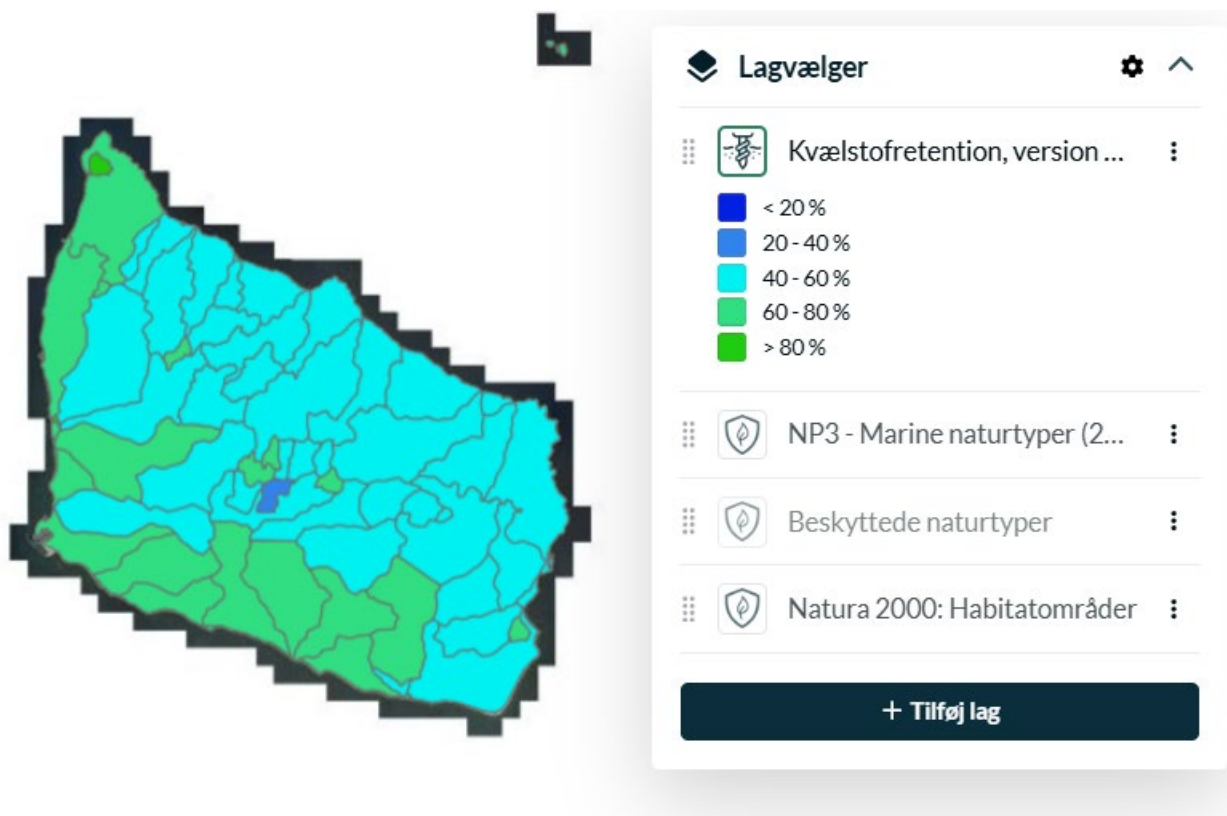
DN Bornholm vil på det kraftigste opfordre kommunen til at udsætte miljøgodkendelse til det nye år, da det er uhensigtsmæssigt og kortsigtet at vurdere ud fra rammer, der om kort tid ændres. Især når økonomien for slagtegrise har givet underskud siden årsskiftet og landmænd taber markant flere penge end de tjener (DR 20/8: Nu taber landmanden 400 kroner på hver eneste gris) og Jeppe Bloch, formand for Danske Svineproducenter udtaler at "Løsningen er at reducere den udbudte mængde" (DR 20/8: Danske svineproducenter i opråb). Vi er i DN enige, om at den økonomiske krise i landbruget ikke skal løses med udvidelser og større svinehold, da det har enorme konsekvenser for naturen.

Konklusion Danmarks Naturfredningsforening kan ikke støtte en miljøgodkendelse, der tillader så markante merdepositioner af kvælstof på lokal natur og havmiljø, som det er tilfældet her. Vi opfor-

drer kraftigt Bornholms Regionskommune til at afslå den ansøgte udvidelse eller som minimum udsætte den endelige afgørelse og afvente de nye rammer i 2027.

Vi vurderer desuden, at en endelig afgørelse vil kræve en langt mere omfattende vurdering af den samlede miljøpåvirkning herunder vandløb og havmiljø, samt krav om yderligere ammoniakreducerende tiltag for at sikre overensstemmelse med naturbeskyttelsens interesser.

Bilag 1 Kort fra Danmarks Arealinformation

Henvendelse 4

Ejeren af Korshøje 18, 3740 Svaneke har fremsendt følgende:

”

Indledning

Vi har som ejere af den nedlagte landbrugsejendom Stenskov på Korshøje 18 ved Ibsker modtaget kommunens forslag til §16a miljøgodkendelse for Vallegård i vores e-boks den 17. juli 2026, da vi er berørte naboer indenfor en vis afstandsgrense. Vi bebor Korshøje 18 som fritidsbolig og vi kommer ofte på øen på alle årstider, primært i skoleferier.

Vi ønsker indledningsvis at give udtryk for, at det er svært at afgive dette høringssvar, når vi

samtidig ønsker at bevare et godt naboskab med ansøger, som endda forpagter noget af vores jord. Vi håber derfor på, at ansøgere vil tænke på, at vi – som alle omkringboende naboer – har en naturlig interesse i at få belyst vigtige aspekter af et så stort udvidelsesprojekt af industriel karakter i vores nærhed. Vi har forskellige roller og interesser, men vi deler det samme nærmiljø. Vi håber at vores høringssvar kan bringe vores forskellige interesser tættere på hinanden.

Vi forstår godt, at ansøger ønsker at udvikle Vallegård og skabe grundlag for fortsat landbrugsproduktion og erhvervsaktivitet i lokalområdet. Det er positivt, at der investeres i en eksisterende virksomhed, og vi har forståelse for, at moderne landbrug kræver udvikling, investeringer og løbende tilpasning. Vores indsigelser skal derfor ikke forstås som en principiel modstand mod landbrug eller mod, at Vallegård drives som erhvervsvirksomhed.

Vores bekymring vedrører derimod størrelsen og karakteren af den ansøgte produktionsudvidelse og de samlede miljø- og klimamæssige konsekvenser, som efter vores vurdering ikke i tilstrækkelig grad er belyst eller håndteret i forslaget til miljøgodkendelse – ligesom vi også med vores høringssvar ønsker at appellere til, at ansøger tager yderligere skridt i retningen af at reducere den samlede miljøbelastning, som udvidelsen vil medføre; skridt, der nok er mere ambitiøse end

lovgivningen kræver, men som ikke desto mindre er både realistiske og relevante.

Den ansøgte udvidelse indebærer etablering af tre nye stalde med et samlet produktionsareal på 2.334 m², således at det samlede produktionsareal efter udvidelsen bliver 3.334 m². Samtidig øges den forventede årlige produktion til ca. 13.000 slagtegrise, foderforbruget øges fra ca. 1.600 til ca. 2.750 tons årligt, vandforbruget fra ca. 4.000 til ca. 7.800 m³ årligt, og den forventede gødningsproduktion til ca. 6.890 tons årligt.

Det er efter vores opfattelse ikke tilstrækkeligt alene at konstatere, at en række lovmæssige minimumskrav kan overholdes. Når der gives en kommunal godkendelse af en ny og betydelig produktionsudvidelse med en forventet lang levetid, bør der samtidig lægges vægt på, om rimelige tekniske og driftsmæssige løsninger er anvendt til at begrænse belastningen af naboer, natur, vandmiljø og klima.

Vores hovedsynspunkt er derfor:

Ansøgningen repræsenterer en meget stor udvidelse af en højintensiv svineproduktionsform, hvor hensynet til produktionsmæssig effektivitet efter vores vurdering kommer til at veje tungere end fornødne og rimelige hensyn til naboer, lokal natur, vandmiljø og klima. Vi mener ikke, at det bør være tilstrækkeligt, at projektet akkurat kan bringes inden for de gældende minimumskrav.

Vi anmoder Bornholms Regionskommune om afslå ansøgningen om udvidelse på det foreliggende grundlag. Vi anmoder kommunen om at foretage en mere helhedsorienteret vurdering af projektet og om at undersøge, om miljø- og klimabelastningen kan reduceres væsentligt gennem yderligere og mere ambitiøse vilkår og tekniske løsninger samtidig med at ansøgers produktion fremtidssikres:

At udsætte den endelige godkendelse, indtil der foreligger en revideret ansøgning med konkrete reduktioner og forbedringstiltag, herunder supplerende vurdering af:

påvirkningen af lokale vandløb og drænsystemer

transporten af næringsstoffer til kystvand og Østersøen

mulighederne for forbedringstiltag på Vallegård som fx solceller, varmepumpe, varmegenvinding, gyllekøling samt yderligere lugt- og ammoniakreducerende teknologi den samlede klimaeffekt af foderproduktionen, herunder særligt klima- og naturpåvirkning fra importeret soja

At der i en eventuel godkendelse fastsættes konkrete og kontrollerbare vilkår om relevante miljø- og klimatiltag frem for alene at basere sig på hensigtserklæringer og generelle regler.

Nedenfor har vi på side 4-12 samlet vores detaljerede høringssvar i ni hovedpunkter, som adresserer de enkelte afsnit af kommunens forslag til godkendelse eller temaer, som vi finder skal belyses bedre. Vi ser frem til kommunens konkrete svar på hvert enkelt punkt.

Detaljeret høringssvar:

1. Overordnet princip – overholdelse af minimumskrav bør ikke være målet i sig selv
Forslaget konkluderer, at Vallegård kan udvides uden væsentlige merpåvirkning af miljøet, når godkendelsens vilkår og den øvrige lovgivning overholdes. Kommunen vurderer samtidig, at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen er truffet ved anvendelse af BAT (best available technology).

Vi mener, at denne konklusion bør nuanceres.

For et IE-husdyrbrug er BAT et centralt reguleringsprincip. Kommunen anfører selv, at BAT-konklusionerne er bindende og skal lægges til grund ved fastsættelsen af vilkår.

Men i den konkrete sag er der en væsentlig forskel mellem:

at opfylde et beregnet emissionskrav

og

at anvende de løsninger, som samlet set giver den lavest realistiske miljø- og klimabelastning.

Det illustreres bl.a. af ammoniakberegningen. Det beregnede BAT-krav er 5.261 kg NH₃-N/år, mens den beregnede emission er 5.170 kg NH₃-N/år – altså kun 91 kg NH₃-N/år under BAT-kravet.

Samtidig oplyser ansøger selv, at der er overvejet andre teknologier, herunder luftrensning og gylleforsuring. Vi mener derfor, at kommunen bør redegøre mere tydeligt for, hvorfor den valgte løsning er tilstrækkelig og rimelig på netop denne lokalitet, hvor der samtidig findes konkret natur, som påvirkes af ammoniak, og hvor der er naboer inden for den beregnede konsekvenszone.

2. Naboer – lugtgener, tung transport og den samlede belastning

2.1 Lugtgener

Kommunens beregninger viser, at de formelle lugtgenekrav overholdes. Til nærmeste enkeltbeboelser er den krævede afstand beregnet til 345 meter, mens den faktiske afstand er ca. 425 meter til Ibskervej 45 og ca. 416 meter til Sortehølsvejen 2.

Vi mener dog, at kommunen bør være opmærksom på, at overholdelse af en beregnet lugtgeneafstand ikke er det samme som fravær af lugtgener. Vi er bekymret for at de reelle lugtgener for os (og øvrige fastboende naboer) er meget større og selvfølgelig særligt når vindretningen bærer direkte fra Vallegård.

Forslaget indeholder da også selv et vilkår om, at kommunen kan kræve lugtreducerende tiltag, hvis der opstår væsentligt større lugtgener end forudsat.

Vi mener, at dette princip bør suppleres med en vurdering af, om yderligere lugtreducerende teknologi kan indarbejdes allerede ved etableringen af de nye stalde.

Det er væsentligt, fordi det er langt lettere og billigere at indbygge miljøteknologi i et nyt produktionsanlæg end at kræve ændringer efterfølgende.

2.2 Tunge transporter

Kommunen forventer i alt ca. 404 transporter årligt til og fra Vallegård, herunder 104 læs dyr til ejendommen, 78 transporter af slagtegrise, 104 transporter af døde dyr og 112 transporter med foder mv.

Kommunen vurderer, at dette ikke vil give væsentlige gener. Men der er tale om over 400 tunge transporter med store lastbiler per år til én bedrift. Dertil kommer et ukendt antal transporter i byggefasen, som ikke er beskrevet. Vi mener derfor, at transport bør indgå i vurderingen af den samlede nabobelastning.

For naboerne opleves miljøpåvirkningen ikke opdelt i separate kategorier som lugt, støj, støv og trafik. Det er den samlede påvirkning fra et intensivt produktionsanlæg, der er afgørende for oplevelsen af at bo i området. Vi anmoder derfor om, at kommunen vurderer denne samlede belastning og ikke alene de enkelte påvirkningskategorier isoleret.

3. Sø 2 – konkret påvirkning af lokal natur

Kommunen beskriver Sø 2 som en dybtliggende sø beliggende i mark og konstaterer, at den bl.a. er tilgroet med dyndpadderok og bredbladet dunhammer. Kommunens beregning viser en total ammoniakdeposition på 2,9 kg N/ha/år og en merdeposition på 1,9 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 1,5 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdriften.

Kommunen vurderer, at der ikke findes en generel tålegrænse for den type næringsrige søer, og konkluderer på den baggrund, at den atmosfæriske kvælstofdeposition ikke i sig selv vil medføre en væsentlig tilstandsændring. Vi finder denne vurdering utilstrækkeligt belyst.

Når kommunen selv beregner en merdeposition på 1,9 kg N/ha/år (svarende til 65% ekstra N/ha/år) til en konkret §3-beskyttet sø, bør det dokumenteres mere konkret, hvorfor netop denne merdeposition ikke forventes at kunne påvirke søens tilstand negativt.

Vi anmoder derfor kommunen om at redegøre nærmere for:

- søens aktuelle naturtilstand
- dens næringsstofstatus
- dens hydrologiske forhold
- eventuelle andre næringsstofkilder
- om søen er begrænset af fosfor eller kvælstof
- og hvorfor den beregnede merdeposition ikke forventes at kunne bidrage til en tilstandsændring

Endvidere bør kommunen overveje, om yderligere ammoniakreducerende teknologi kan anvendes, således at påvirkningen af Sø 2 reduceres.

Dette er efter vores opfattelse særligt relevant, fordi de valgte teltoverdækninger allerede viser, at yderligere emissionsreduktion er teknisk mulig. Kommunen oplyser, at overdækningerne reducerer ammoniakemissionen med ca. 251 kg NH_3 -N/år og er nødvendige for at overholde beskyttelsesniveauet for de omkringliggende naturområder.

4. Vandmiljø, vandløb og påvirkningen af Østersøen

Dette er efter vores vurdering et af de væsentligste spørgsmål i sagen.

4.1 Vandløb og dræn

Forslaget viser, at området omkring Vallegård er drænet. Afstanden til nærmeste vandløb er ca. 423 meter, mens der er dræn 15 meter fra de nye stalde. Dræn tættere end 15 meter fra de nye stalde skal afskæres eller omlægges.

Der findes desuden et beskyttet vandløb, Vaseå, ca. 469–499 meter vest for Vallegård, og området ved den nærliggende eng er udpeget som lavbundsområde.

Kommunens vurdering af vandmiljøet koncentrerer sig i høj grad om afstandskrav og risikoen for akutte uheld. Forslaget identificerer ganske vist risikoen for gylleudslip og beskriver procedurer til at begrænse et sådant udslip.

Men den diffuse og langsigtede påvirkning af vandløbene fortjener efter vores opfattelse større opmærksomhed.

Det gælder især:

- nitratudvaskning
- udvaskning af medicinrester
- fosfortab
- transport via dræn
- overfladeafstrømning
- jordens tilbageholdelse af næringsstoffer

- og den samlede belastning fra landbrugsarealer i samme opland

4.2 Manglende kendskab til udbringningsarealer

Vi er opmærksomme på, at udbringningsarealerne ikke længere indgår som en del af selve miljøgodkendelsen. Kommunen anfører, at reguleringen og kontrollen med udbringningsarealerne siden 2017 ligger under de generelle regler, og at området derfor ikke gennemgås yderligere i miljøgodkendelsen.

Vi mener ikke, at det er tilstrækkeligt blot at konstatere, at udbringningen er reguleret af andre regler. Den øgede produktion medfører en øget produktion af husdyrgødning, og den miljømæssige konsekvens af denne øgede mængde forsvinder ikke, fordi reguleringen af udbringningsarealerne ligger uden for selve miljøgodkendelsen. Forslaget forventer en gødningsproduktion på ca. 6.890 tons årligt ved fuld udbygning mod ca. 2.540 tons uden udvidelse. Det er en meget betydelig stigning.

Vi er derfor også bekymrede for, at vi ikke kender de konkrete udbringningsarealer. Og dermed ikke kender omfanget af den reelle påvirkning. Netop dette gør det vanskeligt for offentligheden at vurdere den samlede miljøpåvirkning.

Vi kan ikke se:

- hvilke arealer der modtager den øgede mængde husdyrgødning
- hvilke vandløb arealerne afvander til
- hvor stor en del af arealerne der er dræned
- om der er lavbundsarealer
- eller hvilken forbindelse der er mellem arealerne og kystvandet

4.3 Fra Vallegård til Østersøen

Den relevante miljømæssige sammenhæng bør derfor efter vores opfattelse ses som en kæde: Svineproduktion → dyr → husdyrgødning → jord/dræn → vandløb → kystvand → Østersøen. Miljøpåvirkningen stopper ikke ved ejendomsgrænsen.

Vi anmoder derfor kommunen om at redegøre for, hvordan den øgede produktion indgår i den samlede belastning af de relevante vandforekomster.

Vi efterlyser navnlig en redegørelse for:

1. hvilke oplande vandløbene omkring Vallegård samt de planlagte udbringningsarealer afvander til
2. forbindelsen mellem disse vandløb og relevante kystvande
3. miljøtilstanden i de relevante vandforekomster
4. den eksisterende belastning med kvælstof og fosfor
5. risikoen for næringsstofftab fra de arealer, hvor gyllen forventes anvendt
6. og om den øgede produktion kan medføre en øget samlet belastning af vandmiljøet Vi anmoder samtidig kommunen om at redegøre for, hvordan den har sikret, at projektet ikke medfører en forringelse af tilstanden i relevante vandforekomster eller modvirker opfyldelsen af gældende miljømål.

Hvis kommunen ikke mener, at denne vurdering kan foretages på grund af manglende oplysninger om udbringningsarealerne, bør dette efter vores opfattelse indgå som en væsentlig usikkerhed i vurderingen af projektets samlede miljøpåvirkning.

5. Klima – den samlede klimabelastning bør vurderes

Vi finder det utilstrækkeligt, at klimahensynet i praksis hovedsageligt behandles gennem enkelte tekniske tiltag i staldene. Kommunens forslag beskriver ganske vist, at linespil skal muliggøre hyppig gylleudslusning med henblik på at reducere metan. Det er positivt.

Men den samlede klimabelastning fra produktionen er væsentligt større end metan fra gylle.

5.1 Direkte klimabelastning

En samlet vurdering bør efter vores opfattelse omfatte:

- metan fra gyllehåndtering
- lattergas fra gødning og jord
- fossilt energiforbrug i form af fyringsolie og diesel til transport og markarbejde
- elektrisk energiforbrug til ventilation og øvrige energirelaterede emissioner

Det er særligt relevant, fordi ansøger oplyser, at der fortsat forventes et årligt dieselolieforbrug på ca. 10.000 liter, hvoraf olie anvendes til varmekanon i forbindelse med udtørring efter vask.

5.2 Foderets klimaaftryk

Foderforbruget forventes samtidig at stige fra ca. 1.600 tons til ca. 2.750 tons årligt. Ansøger oplyser specifikt, at foderet kan bestå af korn, soja samt vitaminer og mineraler, og at der forventes ca. 12 årlige transporter med soja og mineraler. Det er derfor relevant at inddrage klimapåvirkningen fra produktion af foderet.

Vi mener ikke, at man bør antage, at al anvendt soja nødvendigvis har samme klimaaftryk. Men når soja/sojaprotein er en mulig del af foderet, bør kommunen eller ansøger efter vores opfattelse undersøge:

- hvor proteinet kommer fra – og særligt om det stammer fra tredje verdenslande, hvor regnskov fældes for at gøre plads til kortsigtet og yderst natur- og klimaskadelig soja-produktion (fx Brasilien),
- hvilket klimaaftryk det har,
- om der kan anvendes alternative proteinkilder med lavere klima- og naturpåvirkning,
- og hvordan foderets klimaaftryk kan reduceres og dokumenteres i miljøledelsessystemet (se punkt 9).

Det er vores opfattelse, at en klimavurdering, der alene ser på energiforbruget på selve ejendommen, ikke giver et retvisende billede af klimaeffekten fra den ansøgte produktion.

6. Energi og staldindretning – nye stalde bør bygges til fremtidens energisystem

Vi finder det positivt, at de nye stalde etableres med naturlig ventilation og LED-belysning.

Kommunen vurderer dette som BAT i relation til energi. Men netop fordi der er tale om nybyggeri, der skal holde i mange år, bør ambitionsniveauet være højere.

6.1 Solceller

Vi mener, at kommunen eller ansøger bør undersøge, hvordan de nye staldbygninger kan udformes med solceller på tagfladerne. Et svineproduktionsanlæg med et forventet årligt elforbrug på ca.

65.000 kWh bør efter vores opfattelse i videst muligt omfang kunne producere en del af sin egen elektricitet.

Solceller vil kunne dække en betydelig del af elforbruget til bl.a. pumper, foderanlæg, belysning, ventilation, vandforsyning og eventuel varmepumpe. Samlet set vil et sådan anlæg bidrage til en bæredygtighed energiforsyning på Bornholm, således at produktionen bliver en del af fremtidens løsning og ikke bare gør Bornholm mere sårbar overfor import af elektricitet via søkablet til Sverige.

Vi anmoder derfor om, at kommunen går i dialog med ansøger med henblik på etablering af en passende solcelle-kapacitet i forbindelse med det nye byggeri.

6.2 Varmepumpe frem for fossil varme

Ansøger oplyser, at der anvendes olie til varmekanon i forbindelse med udtørring efter vask, og at dieselolieforbruget forventes at være ca. 10.000 liter årligt. Det bør efter vores opfattelse ikke være udgangspunktet for et moderne produktionsanlæg i 2026. Danske husholdninger udfaser i de

kommende år oliefyr og gasfyr for at reducerer klimapåvirkningen.

Vi anmoder kommunen om at kræve en konkret vurdering af klimavenlige alternativer:

- varmepumpe
- varmegenvinding gennem fx gyllekøling
- eller eventuel en kombination af disse

Det er særlig relevant, fordi ansøger allerede oplyser, at staldene klargøres til gyllekøling, og at gyllekøling kan anvendes som varmekilde til stalde, forrum, mandskabsfaciliteter og stuehus.

Det forekommer derfor oplagt at undersøge, om varmepumper og varmegenvinding kan gøres til en integreret del af den samlede energiløsning. Det vil være en mere bæredygtig varmeløsning.

7. Gyllehåndtering og metan

Ansøger anfører, at linespil er valgt, så der kan praktiseres hyppig gylleudslusning med henblik på at reducere metan.

Vi finder dette positivt, men bemærker samtidig, at formuleringen i forslaget ikke indebærer et egentligt krav om en bestemt hyppighed.

Hvis hyppig gylleudslusning skal være et klimatiltag, bør det efter vores opfattelse være målbart og kontrollerbart.

Vi anmoder derfor om, at der fastsættes et konkret vilkår om hyppigheden af gylleudslusning og krav om dokumentation, så miljø- og klimatiltag bliver mere end en hensigtserklæring.

8. Dyrevelfærd bør undersøges mere grundigt

Ansøgningen rummer kun meget overfladisk beskrivelse af den forbedrede dyrevelfærd i trin 2. Det falder ifølge kommunens oplysninger også uden for denne godkendelse. Som nabo ser vi det som en samlet produktionsudvidelse inklusiv det valgte niveau af hensyn til dyrevelfærd. Ethvert tiltag, der forbedrer forholdene, er selvfølgelig positivt. I ansøgningen er nævnt bedre plads og mere strøelse i staldene, men også flere lege/aktivitetsredskaber og minimeret halekupering er vigtigt.

Igen er det netop ved etablering af tre helt nye staldbygninger, at det er muligt at sikre ordentlige dyrevelfærdstiltag fra begyndelsen. Men det er i den daglige drift at særlig pladshensynet kan komme under pres.

Vi anmoder om, at der fastsættes konkrete vilkår til dyrevelfærden og at disse dokumenteres og kontrolleres løbende fx sammen med miljøledelsessystemet.

9. Miljøledelse bør bruges aktivt – ikke kun administrativt

Kommunen fastsætter vilkår om miljøledelse, og forslaget beskriver krav om miljøpolitik, miljømål, handlingsplaner og årlig evaluering. Det er positivt.

Et miljøledelsessystem bør dog efter vores opfattelse ikke alene dokumentere, at virksomheden overholder eksisterende regler. Det bør være et redskab til løbende at reducere miljøbelastningen. Vi mener, at dette bør bruges langt mere aktivt.

Vi foreslår, at kravet til miljøledelsessystemet bl.a. indeholder krav om certificering (fx ISO 14001) samt konkrete mål på kort og lang sigt (fx for 5 og 20 år efter idriftsættelse) for:

- reduktion af ammoniak-udledning
- reduktion af lugtgener oplevet af naboerne
- reduktion af energiforbrug herunder reduktion af fossilt energiforbrug
- reduktion af metan-udledning
- reduktion af klimaaftryk fra foder

- *reduktion af vandforbrug*
- *og beskyttelse af lokale vandløb og naturarealer*

Samtidig bør kommunen lægge til grund for godkendelsen at de én gang årligt kan foretage et eksternt audit for at sikre at miljøledelsessystemet reelt fungerer efter hensigten. Dette eksterne audit kan foretages af en godkendt tredjepart og udgiften bør dækkes af ansøger.

”

Regionskommunens kommentar og vurdering til bemærkninger modtaget i høringsperioden

Forslaget til miljøgodkendelse har været i offentlig høring. Bornholms Regionskommune har i høringsperioden modtaget fire henvendelser: fra ejeren af Ibskervej 54, fra Ibsker Menighedsråd, fra Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og fra ejerne af Korshøje 18.

Henvendelserne omhandler navnlig lugt og fluer, ammoniakpåvirkning af natur, håndtering og opbevaring af husdyrgødning, påvirkning af vandmiljøet, transport, landskabelige forhold, klima og energiforbrug, anvendelse af miljøteknologi, beredskab samt husdyrbrugets miljøledelse.

Ansøger har fået høringssvarene forelagt og har fremsendt supplerende bemærkninger til en række af de rejste forhold. Bornholms Regionskommune har gennemgået de indkomne bemærkninger og ansøgers bemærkninger hertil. De væsentligste temaer behandles samlet nedenfor.

Produktionsareal, produktionsomfang og dyrevelfærd

Flere høringssvar fremhæver størrelsen af udvidelsen fra 1.000 m² produktionsareal i trin 1 til 3.334 m² i trin 2 og den deraf følgende forøgelse af husdyrbrugets emissioner og øvrige aktiviteter.

Ansøger har i forbindelse med høringen oplyst, at en del af forøgelsen af produktionsarealet hænger sammen med ønsket om at indrette de nye stalde med henblik på kommende krav til dyrevelfærd. Der indregnes således et større areal pr. gris, og staldene indrettes med mindst 50 % fast gulv, linespil for mulighed for anvendelse af mere halm.

Regionskommunen bemærker, at miljøgodkendelsen efter husdyrbruglovens regler meddeles på grundlag af produktionsarealet, dyretypen og de anvendte staldsystemer og ikke på baggrund af et bestemt årligt antal producerede grise.

Forhold vedrørende dyrevelfærd reguleres som udgangspunkt ikke gennem en miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a. Regionskommunen kan derfor ikke i denne afgørelse fastsætte vilkår om eksempelvis areal pr. dyr, aktivitetsmateriale eller halekupering, medmindre forholdet samtidig har en miljømæssig betydning, som kan reguleres efter husdyrbruglovgivningen.

Lugt og hensynet til omkringboende og Ibs Kirke

Der er i høringssvarene udtrykt bekymring for øgede lugtgener som følge af udvidelsen. En nabo har desuden beskrevet tidligere oplevede betydelige lugt- og fluegener, mens Ibsker Menighedsråd ikke har indsigelser mod miljøgodkendelsen under forudsætning af, at der træffes foranstaltninger til at begrænse lugtgenerne.

Regionskommunen har forståelse for, at lugt fra et husdyrbrug kan opleves generende, og at oplevelsen af lugt bl.a. vil afhænge af vejr- og vindforhold.

Vurderingen af, om det ansøgte kan godkendes, baseres imidlertid på den standardiserede beregning af lugtemission og geneafstande efter husdyrbruglovgivningen. Beregningerne foretages på baggrund af bl.a. produktionsareal, dyretype og staldsystem og sammenholdes med afstandene til de omkringboende og de øvrige områder, der er omfattet af lugtbeskyttelsen.

Beregningerne for Vallegård viser, at de fastsatte genekriterier for lugt er overholdt. Beregningerne er gennemført i forhold til nærmeste naboer. At genekriterierne er overholdt betyder ikke, at der aldrig vil kunne forekomme eller opleves lugt fra Vallegård.

De fremherskende vindretninger indgår ikke som et særskilt parameter for den enkelte naboejendom i den lovbestemte lugtberegning. Regionskommunen kan derfor ikke erstatte den fastlagte beregningsmetode med en konkret vurdering baseret på vindretningen mellem Vallegård og en bestemt ejendom.

Ibs Kirke er ikke en selvstændig lugtkategori efter husdyrbruglovgivningen. Kommunen har imidlertid noteret bemærkningerne om kirkens anvendelse og dens kulturhistoriske betydning.

Hvis der efter etableringen opstår væsentligt større lugtgener end forudsat ved godkendelsen, vil kommunen som tilsynsmyndighed kunne undersøge forholdet nærmere og vurdere behovet for yderligere foranstaltninger inden for lovgivningens rammer.

Fluer

En nabo har beskrevet betydelige eksisterende problemer med fluer og udtrykt bekymring for, at problemerne vil blive større ved en udvidelse af produktionen.

Et husdyrbrug skal drives således, at der ikke opstår væsentlige gener for omgivelserne som følge af fluer og andre skadedyr. Miljøgodkendelsen indeholder derfor vilkår om forebyggelse og bekæmpelse af fluer og skadedyr.

Hvis kommunen modtager konkrete henvendelser om væsentlige fluegener, som kan henføres til Vallegård, vil kommunen som tilsynsmyndighed kunne undersøge forholdet og om nødvendigt kræve relevante tiltag.

Gyllebeholdere og håndtering af husdyrgødning

Der er fremsat spørgsmål om overdækning af gyllebeholdere og om kontrol med, at teltoverdækningerne anvendes korrekt.

Den eksisterende gyllebeholder på 2.000 m³ og den nye gyllebeholder på 3.000 m³ skal begge være forsynet med teltoverdækning. Overdækningerne indgår som ammoniakreducerende teknologi og er samtidig nødvendige for, at projektet kan overholde det beregnede beskyttelsesniveau for ammoniak.

Teltoverdækningerne er derfor en forudsætning for godkendelsen og skal etableres og drives som forudsat. Regionskommunen fører som tilsynsmyndighed kontrol med husdyrbrugets overholdelse af miljøgodkendelsen.

Oplysningen fra en nabo om, at en teltoverdækning tidligere skulle have stået åben, er noteret. Hvis kommunen konstaterer eller modtager konkrete oplysninger om, at vilkårene om overdækning ikke overholdes, kan dette håndteres som en tilsynssag.

Kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet for husdyrgødning betyder ikke, at der er bestemte måneder, hvor der ikke må være gylle i beholderne. Kravet vedrører størrelsen af den nødvendige kapacitet og skal sikre, at husdyrgødningen kan opbevares, indtil den kan udbringes i overensstemmelse med gældende regler.

Der er ikke et generelt krav om, at omkringboende skal varsles forud for almindelige driftsaktiviteter som omrøring og pumpning af gylle. Ansøger har imidlertid i forbindelse med høringen tilkendegivet, at man er åben for dialog med naboerne om produktionen og den ønskede udvidelse. Regionskommunen finder en sådan dialog positiv, men vurderer ikke, at der er grundlag for at fastsætte et generelt varslingsvilkår.

Hyppig gylleudslusning og linespil

Der er i høringssvarene efterspurgt et konkret vilkår om hyppigheden af gylleudslusningen fra de nye stalde.

Bornholms Regionskommune bemærker, at der efter den generelle lovgivning allerede gælder krav om hyppig udslusning af gylle fra relevante staldsystemer. Der er derfor ikke fastsat et særskilt vilkår herom i miljøgodkendelsen.

Ansøger har valgt at etablere linespil i gyllekanalerne i de nye stalde. Linespillet sikrer, at gyllen kan fjernes hyppigt fra staldene, og ansøger har oplyst, at gyllen med den valgte løsning vil blive udsluset flere gange ugentligt. Krav til hyppig gylleudslusninger omfatter, at gyllen skal udsluses minimum én gang ugentligt.

Hyppig fjernelse af gyllen fra staldene har en reducerende effekt på emissionen af bl.a. ammoniak og metan og kan ligeledes have en reducerende effekt på lugtemissionen fra staldene.

Denne yderligere effekt er imidlertid ikke indregnet i miljøgodkendelsens lugtberegning. Efter de gældende beregningsforudsætninger kan der alene indregnes en lugtreducerende effekt af hyppig gylleudslusning for bestemte staldsystemer. De nye stalde på Vallegård etableres med minimum 50 % fast gulv, og den lugtreducerende effekt af den hyppige udslusning med linespil kan derfor ikke indregnes i lugtberegningen.

Det betyder samtidig, at miljøgodkendelsens vurdering af lugtpåvirkningen og overholdelsen af de beregnede lugtgeneafstande ikke er afhængig af en eventuel yderligere lugtreducerende effekt fra den hyppigere udslusning.

Regionskommunen vurderer på den baggrund ikke, at der er grundlag for at fastsætte et særskilt vilkår om udslusningshyppigheden i miljøgodkendelsen, idet forholdet er reguleret gennem den generelle lovgivning.

Ammoniak og påvirkning af natur

Der er i flere høringssvar udtrykt bekymring for stigningen i husdyrbrugets ammoniakemission og påvirkningen af den omkringliggende natur.

Stigningen i ammoniakemissionen er indgået i de beregninger og naturvurderinger, der ligger til grund for miljøgodkendelsen. Husdyrbruglovgivningen indeholder konkrete beskyttelsesniveauer for ammoniakfølsom natur, og kommunen har vurderet påvirkningen af de relevante naturområder på grundlag af disse regler.

Der er særligt fremsat bemærkninger til kommunens vurdering af skovarealet øst for Vallegård og til påvirkningen af de nærliggende søer. Regionskommunen har på baggrund af høringssvarene genovervejet vurderingerne. Bemærkningerne giver ikke kommunen grundlag for at ændre de vurderinger, der fremgår af miljøgodkendelsen.

Påvirkning af § 3-beskyttede søer og eng

Der er i høringssvarene særligt udtrykt bekymring for ammoniakpåvirkningen af de beskyttede søer omkring Vallegård. Det er bl.a. anført, at kommunen bør foretage en nærmere vurdering af, hvorfor den beregnede merdeposition ikke forventes at påvirke søernes tilstand negativt.

Bornholms Regionskommune bemærker, at påvirkningen af de § 3-beskyttede naturområder omkring Vallegård allerede er vurderet konkret som en del af miljøgodkendelsen.

Der er beregnet ammoniakdeposition til tre søer samt en beskyttet eng i området omkring Vallegård. Engen påvirkes ikke med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år. For to af søerne overstiger den beregnede merdeposition 1 kg N/ha/år, og Bornholms Regionskommune har derfor foretaget en nærmere vurdering af denne påvirkning.

Begge søer blev besigtiget af Bornholms Regionskommune den 18. september 2025. Ved vurderingen er der lagt vægt på søernes karakter, vegetation og beliggenhed. På baggrund heraf vurderes begge søer at være næringsrige søer.

Som det fremgår af miljøgodkendelsen, er der ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. For næringsrige søer og vandhuller er der ikke fastsat tålegrænser for ammoniakdeposition. Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og de fleste søer er endvidere begrænsede af fosfor og ikke af kvælstof.

Bornholms Regionskommune har i miljøgodkendelsen vurderet:

"Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at påvirkningen med atmosfærisk deposition af kvælstof ikke i sig selv vurderes at kunne medføre en væsentlig tilstandsændring af søerne. Der stilles derfor ikke krav om maksimal deposition til søerne."

Regionskommunen bemærker, at en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år i denne sammenhæng har givet anledning til en nærmere konkret vurdering af de pågældende søer. Høringssvarene giver ikke Bornholms Regionskommune anledning til at ændre den vurdering, der fremgår af miljøgodkendelsen.

BAT og yderligere ammoniak- og lugtreducerende teknologi

Flere høringsparter har anført, at kommunen bør stille krav om yderligere miljøteknologi.

Kommunen skal ved fastsættelsen af vilkår sikre, at de krav til anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT), som følger af husdyrbruglovgivningen, er opfyldt. At der teknisk kan eksistere løsninger, som kan reducere emissionen yderligere, indebærer ikke i sig selv, at kommunen kan eller skal kræve enhver teknisk mulig reduktion gennemført. Kravene skal fastsættes inden for rammerne af husdyrbruglovgivningen og det gældende BAT-grundlag.

Ansøger har efter høringen oplyst, at man er åben over for anvendelse af ny teknologi med henblik på at fremtidssikre staldanlægget og følger mulighederne for yderligere reduktion af ammoniak og lugt.

Ansøger har desuden oplyst, at de nye stalde forventes forsynet med gyllekøling. Gyllekølingen vil efter ansøgers oplysninger reducere ammoniakfordampningen og samtidig kunne levere varme til de mindste grise, særligt i vinterperioden. Gyllekølingen forventes implementeret sammen med solcelleanlæg.

Regionskommunen bemærker, at en eventuel yderligere lugtreducerende effekt af gyllekøling ikke er indregnet i lugtberegningen. For den valgte løsning med linespil kan denne effekt ikke indregnes efter de gældende beregningsforudsætninger. Godkendelsens vurdering af lugtpåvirkningen er derfor ikke afhængig af en sådan effekt.

Vandmiljø og udbringning af husdyrgødning

Flere høringssvar efterlyser en vurdering af den øgede mængde husdyrgødningens påvirkning af vandløb, grundvand, kystvand og Østersøen samt oplysninger om de konkrete udbringningsarealer.

Regionskommunen er opmærksom på den miljømæssige betydning af tab af kvælstof og fosfor fra landbrugsarealer.

Reguleringen af husdyrbrugenes udbringningsarealer blev imidlertid ændret i 2017. Udbringning af husdyrgødning reguleres herefter gennem den generelle arealregulering og indgår ikke længere som en del af den konkrete miljøgodkendelse af husdyrbrugets anlæg efter § 16 a.

Kommunen skal derfor ikke i denne miljøgodkendelse godkende bestemte udbringningsarealer eller foretage den tidligere arealspecifikke vurdering af eksempelvis nitratudvaskning og fosforoverskud fra de enkelte marker. Den forventede forøgelse af mængden af husdyrgødning ændrer ikke denne reguleringsmæssige afgrænsning.

De forhold vedrørende vandløb, dræn, overfladevand og risiko for forurening, der knytter sig direkte til selve husdyrbrugets anlæg og drift, er derimod omfattet af miljøgodkendelsen og er vurderet i denne.

Spildevand og vaskevand

Der er stillet spørgsmål ved, at vaskevand fra stalderne kan håndteres sammen med husdyrgødningen.

Vaskevand fra rengøring af stalde kan opsamles og håndteres sammen med husdyrgødningen. Det er derfor ikke sammenligneligt med almindeligt sanitært husspildevand fra en bolig.

Kemikalier, olieprodukter, rengøringsmidler mv. skal samtidig opbevares og håndteres på en måde, så der ikke opstår risiko for forurening af jord, grundvand eller overfladevand. Miljøgodkendelsen giver således ikke adgang til frit at bortskaffe kemikalier til miljøet.

Klima, energi, solceller, varmepumpe og foder

Der er i høringssvarene efterlyst en bredere vurdering af husdyrbrugets samlede klimabelastning, herunder metan, lattergas, fossilt energiforbrug, transport og klimaaftrykket fra foder. Der er desuden foreslået krav om bl.a. solceller, varmepumpe og varmegenvinding.

Regionskommunen har forståelse for ønsket om, at nye produktionsanlæg indrettes med fokus på energi- og ressourceeffektivitet. Miljøgodkendelsen skal imidlertid meddeles inden for rammerne af husdyrbruglovgivningen og de krav til BAT, energi- og ressourceforbrug mv., der følger heraf.

Ansøger har efter høringen oplyst, at de nye stalde forventes forsynet med gyllekølingsanlæg, hvor den producerede varme kan anvendes til de mindste grise, og at løsningen forventes implementeret sammen med solceller. Mekanisk ventilation udgør normalt den største post i forhold til energiforbrug i staldanlægget. Med naturlig ventilation får staldene derfor et væsentligt lavere energiforbrug sammenlignet med stalde med mekanisk ventilation. Regionskommunen har noteret disse oplysninger.

Transport

Der er udtrykt bekymring for det samlede antal transporter til og fra Vallegård samt transporterne i forbindelse med byggefasen.

Regionskommunen har vurderet transportomfanget som en del af miljøgodkendelsen. En udvidelse af produktionen vil medføre flere transporter, men på baggrund af det oplyste transportomfang, ejendommens beliggenhed og adgangsforhold vurderer kommunen, at transporterne ikke vil medføre væsentlige miljømæssige gener for omgivelserne.

Transport på offentlig vej reguleres ikke som sådan af miljøgodkendelsen. Kommunens vurdering efter husdyrbrugloven omfatter navnlig de miljømæssige gener fra transport i umiddelbar tilknytning til husdyrbrugets anlæg.

Landskab, beplantning og Ibs Kirke

Der er i høringssvarene fremsat ønske om yderligere beplantning omkring Vallegård, herunder etablering af skov eller et højt læhegn nordøst for ejendommen, både af hensyn til den landskabelige påvirkning og med henblik på at begrænse spredningen af lugt.

Bornholms Regionskommune har i miljøgodkendelsen foretaget en vurdering af de nye bygningers og anlægs landskabelige påvirkning. På baggrund af projektets placering og udformning samt de eksisterende forhold omkring ejendommen har regionskommunen ikke vurderet, at der er grundlag for at stille vilkår om yderligere beplantning som forudsætning for projektet.

Beplantning kan heller ikke indregnes som en dokumenteret lugtreducerende foranstaltning i den lugtberegning, der ligger til grund for miljøgodkendelsen. Etablering af skov eller høje læhegn vil derfor ikke kunne erstatte eller ændre de lugtgeneafstande, som skal være overholdt efter husdyrbruglovgivningen. Regionskommunen finder på den baggrund ikke grundlag for at stille krav om yderligere beplantning med henblik på at begrænse lugtpåvirkningen af omgivelserne.

Der er desuden fremsat bemærkninger om hensynet til Ibs Kirke samt om en servitut vedrørende bygningers højde. Bemærkningerne er noteret. Eventuelle privatretlige servitutter reguleres ikke gennem miljøgodkendelsen efter husdyrbruglovens § 16 a. En miljøgodkendelse tilsidesætter ikke eventuelle privatretlige rettigheder eller forpligtelser, som måtte gælde for ejendommen.

Lavbundsarealer og dræn

Der er foreslået krav om lukning af dræn i nærliggende lavbundsområder med henblik på at reducere udledningen af drivhusgasser.

De pågældende arealer og deres dræning indgår ikke som en del af det ansøgte stald- og gødningsopbevaringsanlæg. Regionskommunen vurderer derfor ikke, at der i miljøgodkendelsen efter § 16 a er grundlag for at fastsætte vilkår om ophør af dræning af disse arealer.

De drænforhold, der konkret berøres af etableringen af de nye anlæg, skal derimod håndteres i overensstemmelse med de krav, der fremgår af miljøgodkendelsen og den øvrige lovgivning.

Miljøledelse

Der er foreslået krav om certificering af husdyrbrugets miljøledelsessystem, eksempelvis efter ISO 14001, langsigtede reduktionsmål samt årlige eksterne audits.

Vallegård bliver ved gennemførelse af den ansøgte produktion omfattet af reglerne om miljøledelse for IE-husdyrbrug. Miljøgodkendelsen fastsætter derfor de krav til miljøledelse, som følger af den gældende regulering.

Regionskommunen finder ikke grundlag for i denne sag at stille krav om certificering efter en bestemt privat standard eller om eksternt tredjepartsaudit ud over de krav, der følger af husdyrbruglovgivningen. Overholdelsen af reglerne om miljøledelse vil indgå i kommunens miljøtilsyn med husdyrbruget.

Beredskab

Der er fremsat ønske om, at naboer orienteres ved usædvanlige hændelser, og at beredskabsplanen bl.a. skal forholde sig til håndtering af besætningen ved brand.

Beredskabsplanen efter miljøreglerne har primært til formål at forebygge og begrænse miljømæssige konsekvenser ved uheld og driftsforstyrrelser.

Kommunen vurderer ikke, at der er grundlag for et generelt vilkår om varsling af samtlige naboer ved enhver usædvanlig hændelse. Ved hændelser, der indebærer risiko for væsentlig forurening eller fare, skal relevante myndigheder kontaktes, hvorefter behovet for yderligere varsling afhænger af hændelsens karakter.

Forhold vedrørende redning af dyr ved brand reguleres ikke gennem miljøgodkendelsen efter husdyrbruglovens § 16 a.

Ønske om udsættelse eller afslag på miljøgodkendelsen

Der er fremsat ønske om, at kommunen afslår ansøgningen eller udsætter afgørelsen i forventning om kommende ændringer af reguleringen af svineproduktionen og kvælstofområdet.

Kommunen skal behandle ansøgningen efter den lovgivning, der gælder for afgørelsen. Politiske aftaler, varslede regelændringer eller forslag til kommende regulering kan ikke i sig selv danne grundlag for at afslå eller udsætte behandlingen af ansøgningen.

Ejendomsværdi og kompensation

En nabo har spurgt til muligheden for kompensation som følge af en mulig påvirkning af ejendommens handelsværdi.

En eventuel påvirkning af handelsværdien af omkringliggende ejendomme er ikke et selvstændigt kriterium ved kommunens afgørelse efter husdyrbruglovens § 16 a, og husdyrbruglovgivningen indeholder ikke en kommunal kompensationsordning for et eventuelt værditab som følge af en miljøgodkendelse.

Regionskommunens samlede vurdering af høringssvarene

Bornholms Regionskommune har gennemgået samtlige modtagne bemærkninger og ansøgers supplerende oplysninger.

Høringssvarene viser, at der blandt de omkringboende og interesseorganisationer navnlig er bekymring for den forøgede ammoniakemission, lugt og andre nabogener, påvirkningen af natur og vandmiljø samt projektets klima- og energimæssige konsekvenser.

Regionskommunen skal ved afgørelsen tage stilling til det konkrete ansøgte projekt inden for de rammer og beskyttelsesniveauer, der følger af husdyrbruglovgivningen. Kommunen kan således ikke afslå et projekt eller stille yderligere vilkår alene med henvisning til, at en anden løsning ud fra mere overordnede miljø-, klima- eller landbrugspolitiske hensyn kunne være ønskelig.

Efter fornyet gennemgang af sagen og de indkomne høringssvar vurderer Regionskommunen fortsat, at projektet overholder de gældende krav og beskyttelsesniveauer, og at høringssvarene ikke giver grundlag for at afslå den ansøgte miljøgodkendelse.

Høringen har samtidig bidraget med supplerende oplysninger om de omkringboendes oplevelse af den eksisterende drift og om mulighederne for yderligere miljømæssige forbedringer. Disse oplysninger er indgået i kommunens fornyede vurdering af sagen.

Regionskommunen har endvidere noteret sig ansøgers tilkendegivelse om at være åben for dialog med naboerne og om at følge mulighederne for anvendelse af ny teknologi til yderligere reduktion af ammoniak, lugt og energiforbrug.

De forhold, der ikke reguleres direkte gennem miljøgodkendelsen, ændrer ikke kommunens vurdering af projektet, men flere af forholdene – herunder lugt, fluer, korrekt anvendelse af teltoverdækninger, miljøledelse og øvrige driftsforhold – vil efter meddelelse af miljøgodkendelsen kunne indgå i kommunens almindelige miljøtilsyn med Vallegård.

